

**PEKAO BANK HIPOTECZNY S.A.
WARSZAWA, UL. WOŁOSKA 18**

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2017**

**WRAZ
ZE SPRAWOZDANIEM NIEZALEŻNEGO
BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA**

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

SPRAWOZDANIE FINANSOWE BANKU ZA ROK OBROTOWY 2017

1. Rachunek zysków i strat
2. Sprawozdanie z całkowitych dochodów
3. Sprawozdanie z sytuacji finansowej
4. Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym
5. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych
6. Noty do sprawozdania finansowego

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BANKU ZA ROK OBROTOWY 2017

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

Dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego sprawozdania finansowego Pekao Banku Hipotecznego S.A. z siedzibą w Warszawie przy ulicy Wołoskiej 18 (dalej „Bank”), na które składają się: rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 roku, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku oraz noty do sprawozdania finansowego obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające („*sprawozdanie finansowe*”).

Odpowiedzialność kierownika Banku i osób sprawujących nadzór za sprawozdanie finansowe

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa a także statutem Banku. Zarząd Banku jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2017 r. poz. 2342), zwaną dalej „Ustawą o rachunkowości” Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej Banku są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Banku zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089) („*Ustawa o biegłych rewidentach*”),
- 2) Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. z późn. zm.,
- 3) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („*Rozporządzenie 537/2014*”).

Deloitte.

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie wystarczającej pewności, czy sprawozdanie finansowe jako całość zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych oraz nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Wystarczająca pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników, podjęte na podstawie tego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na sprawozdanie finansowe.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Bank sprawozdania finansowego w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Banku. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Banku wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności badanego Banku ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw Banku przez Zarząd Banku obecnie lub w przyszłości.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla Komitetu Audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od badanego Banku zgodnie z przepisami Ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 Ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania sprawozdania finansowego Banku uchwałą nr 19/2013 Rady Nadzorczej z dnia 13 czerwca 2013 roku. Sprawozdania finansowe Banku badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2013 roku, to jest przez 5 kolejnych lat obrotowych.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyk. W przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne dla zrozumienia zidentyfikowanego ryzyka oraz wykonanych przez biegłego rewidenta procedur badania, zamieściliśmy również najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka.

Opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe zawierają istotny element osądu i znaczącego szacunku.

Kwestia ta została uznana za kluczowy obszar ryzyka z uwagi na istotny wpływ odpisów z tytułu utraty wartości na wycenę bilansową należności kredytowych oraz wymóg dokonywania szacunków w oparciu o scenariusze odzysków i szacowanie przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń.

Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko oraz najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka

Poddaliśmy krytycznej analizie zaprojektowanie i działanie procesu tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz przeprowadziliśmy testy kontroli w tym procesie, w tym testy kontroli automatycznych w systemach IT Banku.

W ramach przeprowadzonych procedur dokonaliśmy uzgodnienia bazy należności z tytułu kredytów z księgami rachunkowymi Banku.

Nasze procedury obejmowały również analizę próby należności kredytowych indywidualnie istotnych z uwzględnieniem weryfikacji wyliczenia odpisu z tytułu utraty wartości.

Przeprowadziliśmy także analizę zmian w metodyce kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości dla ekspozycji ocenianych metodą grupową oraz analizę parametrów stosowanych przez Bank, a także dokonaliśmy przeliczenia wartości odpisów kalkulowanych metodą grupową.

Dodatkowo, dokonaliśmy analizy zmian założeń budowy modeli wykorzystywanych do pomiaru ryzyka kredytowego w celu zapewnienia spójności z aktualnymi kierunkami zmian w sektorze bankowym oraz porównania stopnia pokrycia ekspozycji kredytowych odpisami z tytułu utraty wartości na tle sektora bankowego w Polsce.

Rozpoznawanie przychodów odsetkowych i prowizyjnych stanowi czynnik ryzyka, ponieważ analiza wyników odsetkowych oraz prowizyjnych jest kluczowym elementem oceny dochodowości Banku. Ponadto zastosowanie standardów rachunkowości dotyczących rozpoznawania i prezentacji przychodów jest złożone, wymaga dokonywania przez Zarząd szacunków oraz opiera się na wykorzystaniu systemów przetwarzania danych.

Nasze procedury obejmowały między innymi zrozumienie i analizę środowiska kontroli wewnętrznej dotyczącej ujęcia i prezentacji poszczególnych typów przychodów oraz analizę kontroli automatycznych w systemach IT Banku istotnych w procesie rozpoznawania przychodów.

Dokonaliśmy analizy zgodności polityki rachunkowości dotyczącej rozpoznawania przychodów z odpowiednimi standardami rachunkowości finansowej.

Przeprowadziliśmy analizę procedur wewnętrznych dotyczących rozpoznawania przychodów z tytułu dystrybucji produktów łączonych, w tym ubezpieceniowych oraz

**Opis rodzaju ryzyka istotnego
zniekształcenia**

**Procedury biegłego rewidenta
w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko
oraz najważniejsze spostrzeżenia związane
z tymi rodzajami ryzyka**

odsetek od ekspozycji z rozpoznaną przesłanką z tytułu utraty wartości.

Dokonałiśmy szczegółowej analizy rozpoznanych przychodów odsetkowych i prowizyjnych wraz z wyjaśnieniem nietypowych zdarzeń oraz transakcji jednorazowych.

Nasze procedury obejmowały także badanie szczegółowe prawidłowości rozpoznania przychodów w odpowiednim okresie sprawozdawczym.

Ryzyko nadużyć ze strony kierownictwa jest ryzykiem nieodłącznym dla każdego badania sprawozdania finansowego.

Kwestia została uznana za kluczowy obszar ryzyka, ponieważ Zarząd Banku ma możliwość dokonywania nadużyć ze względu na możliwość wprowadzania zapisów księgowych, sporządzania szacunków oraz przygotowywania nierzetelnych sprawozdań finansowych w wyniku omińnięcia kontroli, która wydaje się być prawidłowo zaprojektowana.

Nasze procedury obejmowały zrozumienie i ocenę środowiska kontroli wewnętrznej w zakresie procesów operacyjnych i księgowych, jakie mają miejsce w Banku.

Ponadto, nasze procedury obejmowały krytyczną ocenę przyjętych przez Bank założeń i dokonanych szacunków rachunkowych oraz nietypowych transakcji (w tym transakcji z podmiotami powiązanymi).

Przeprowadziliśmy analizę zarządzeń, protokołów z wewnętrznych i zewnętrznych kontroli, protokołów z posiedzeń organów stanowiących Bank, korespondencji z instytucjami, rejestrów roszczeń klientów i rejestrów zdarzeń operacyjnych.

Przeprowadziliśmy także analityczny przegląd danych finansowych oraz analizę zapisów dziennika pod kątem zdarzeń i zapisów nietypowych.

Nasze procedury objęły także monitorowanie zewnętrznych źródeł informacji w celu identyfikacji naruszeń i potencjalnych naruszeń przepisów prawa i regulacji.

Opinia

Naszym zdaniem załączone roczne sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jego wyniku finansowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo, zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości, prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Bank przepisami prawa i postanowieniami statutu Banku.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności.

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w załączonym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Banku i jego otoczeniu uzyskanej podczas badania sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotne zniekształcenia oraz wskazanie na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w załączonym sprawozdaniu finansowym. Ponadto oświadczamy, iż w świetle wiedzy o jednostce i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Bank zawarł informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r., poz. 133 z późn. zm.) („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Inne informacje, w tym o wypełnieniu obowiązków wynikających z przepisów prawa

Za zapewnienie zgodności działalności z regulacjami ostrożnościowymi wynikającymi z przepisów ustawy Prawo Bankowe, Ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych, uchwał Zarządu Narodowego Banku Polskiego oraz Uchwał Komisji Nadzoru Finansowego, w tym za przekroczenia limitów ustawowych, odpowiedzialność ponosi Zarząd Banku. Naszym zadaniem było, w oparciu o przeprowadzone badanie, przedstawienie informacji czy Bank przestrzegał obowiązujących go regulacji ostrożnościowych. Naszym celem nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania tych regulacji przez jednostkę.

W oparciu o przeprowadzone badanie informujemy, że nie zidentyfikowaliśmy przypadków naruszenia obowiązujących Bank regulacji ostrożnościowych oraz nie stwierdziliśmy nieprawidłowości, które mogłyby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Banku, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia współczynników kapitałowych.

Przeprowadzający badanie w imieniu Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – podmiotu wpisanego na listę firm audytorskich prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Dorota Snarska-Kuman
Kluczowy biegły rewident
nr ewidencyjny 9667

Warszawa, 12 lutego 2018 roku

**Szanowni Państwo,
Akcjonariusze, Nabywcy listów zastawnych i Klienci
Pekao Banku Hipotecznego S.A.**

W ubiegłym roku Pekao Bank Hipoteczny S.A. był skoncentrowany na umacnianiu pozycji Banku w sektorze bankowym. W 2017 roku zysk netto Banku wyniósł 5,8 mln złotych wobec 8,7 mln złotych w roku 2016. Współczynnik wypłacalności na poziomie 18,9% potwierdza bezpieczną i stabilną strukturę kapitałową Banku.

Łączna kwota kredytów udzielonych wyniosła 123,6 mln złotych. Miniony rok był kolejnym rokiem intensyfikacji współpracy z Bankiem Pekao. W segmencie komercyjnym Bank koncentrował się na finansowaniu konsorcjalnym we współpracy z Bankiem Pekao. Bank skupiał się na udzielaniu kredytów hipotecznych spełniających wysokie kryteria w zakresie zdolności kredytowej i jakości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie spłaty kredytu.

Kondycja finansowa Banku jest niezmiennie stabilna. Wysoki poziom bezpieczeństwa naszego Banku został po raz kolejny potwierdzony przez agencję Fitch Ratings. Agencja utrzymała rating Banku na poziomie „A-” oraz rating nadany listom zastawnym emitowanym przez Bank na poziomie „A”. W 2017 roku w ramach Drugiego Programu Hipotecznych Listów Zastawnych na Okaziciela nasz Bank przeprowadził 2 publiczne emisje listów zastawnych o łącznej wartości 100 mln złotych.

W 2017 roku Pekao Bank Hipoteczny S.A. kontynuował realizację strategii rozwoju na lata 2015-2018. Celami strategicznymi Banku są: maksymalne wykorzystanie możliwości emisyjnych Banku wynikających z wielkości portfela kredytowego zbudowanego w oparciu o współpracę z Bankiem Pekao SA, utrzymanie bezpiecznego poziomu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego oraz pozostałych rodzajów ryzyk identyfikowanych w działalności Banku oraz utrzymanie ratingu programu emisji listów zastawnych na poziomie inwestycyjnym.

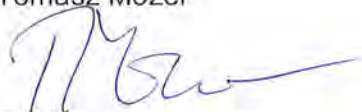
Naszym celem jest oferowanie Klientom wysokiej jakości produktów kredytowych, a nabywcom emitowanych przez nas listów zastawnych odpowiedniego poziomu zysków z bezpiecznej, długoterminowej inwestycji.

W imieniu Zarządu Banku przekazuję wszystkim Pracownikom i Współpracownikom podziękowania za zaangażowanie w pracy.

Dziękując Państwu za okazane zaufanie i wspieranie naszych działań, zapraszam do lektury Raportu Rocznego za rok 2017, który zawiera szczegółowe informacje o naszej działalności.

Z wyrazami szacunku,

Tomasz Mozer

Prezes Zarządu

Wybrane dane finansowe dotyczące rocznego sprawozdania finansowego

Rachunek zysków i strat	w tys. zł		w tys. EUR	
	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wynik z tytułu odsetek	30 495	34 681	7 184	7 926
Wynik z tytułu prowizji i opłat	949	1 701	224	389
Wynik na działalności operacyjnej	7 568	10 951	1 783	2 503
Zysk przed opodatkowaniem	7 568	10 951	1 783	2 503
Zysk za okres	5 774	8 721	1 360	1 993
Zysk na jedną akcję*	2,59	3,91	0,61	0,89

Przepływy pieniężne	w tys. zł		w tys. EUR	
	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	100 886	74 197	23 768	16 957
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	2 160	-171	509	-39
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-82 559	-58 329	-19 450	-13 330
Przepływy pieniężne netto, razem	20 487	15 697	4 827	3 588

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	w tys. zł		w tys. EUR	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa razem	1 966 897	2 193 500	471 576	495 818
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 774 815	2 024 230	425 523	457 557
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 211 307	1 282 719	290 419	289 946
Zobowiązania wobec banków	406 067	529 229	97 357	119 627
Kapitał własny	330 099	323 124	79 143	73 039
Kapitał zakładowy	223 000	223 000	53 466	50 407
Liczba akcji (w szt.)	2 230	2 230	2 230	2 230
Wartość księgową na jedną akcję	148	145	35	33

Adekwatność kapitałowa	w tys. zł		w tys. EUR	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,90%	16,86%	18,90%	16,86%
Ekspozycje ważone ryzykiem	1 628 234	1 776 542	390 380	401 569
Fundusze podstawowe (Tier I)	320 075	310 619	76 740	70 212
Fundusze uzupełniające (Tier II)	0	0	0	0

* Zysk na jedną akcję wyliczony na podstawie średniej ważonej liczby akcji

Do przeliczenia wybranych pozycji ze złotych na EUR zastosowano następujące kursy:

- do przeliczenia pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej - średni kurs ogłoszony przez NBP na 31 grudnia 2017 r. - 1 EUR = 4,1709 oraz na 31 grudnia 2016 r. - 1 EUR = 4,4240,
- do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat - średnie arytmetyczne średnich kursów ogłoszonych przez NBP na ostatni dzień miesiąca odpowiednio za 2017 r. oraz za 2016 r. - 1 EUR = 4,2447 oraz 1 EUR = 4,3757,
- do przeliczenia pozycji przepływów pieniężnych - kursy zastosowane do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat,
- do przeliczenia pozycji adekwatności kapitałowej - kursy zastosowane do przeliczenia pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej.

Pekao Bank Hipoteczny

***Sprawozdanie finansowe
Pekao Bank Hipoteczny S.A. w Warszawie
za rok obrotowy kończący się
dnia 31 grudnia 2017 r.***

*sporządzone wg Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez
Unię Europejską*

12 lutego 2018 roku

SPIS TREŚCI

Rachunek zysków i strat.....	5
Sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	5
Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	6
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	7
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	8
NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	9
Wprowadzenie do sprawozdania finansowego.....	9
Zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	11
Istotne zasady rachunkowości.....	11
a) Oświadczenie o zgodności.....	11
b) Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego.....	11
c) Waluty obce.....	12
d) Finansowe instrumenty pochodne i rachunkowość zabezpieczeń.....	12
e) Aktywa i zobowiązania finansowe.....	13
f) Kompensowanie finansowych instrumentów.....	15
g) Utrata wartości.....	15
h) Rzeczowe aktywa trwałe.....	18
i) Wartości niematerialne.....	18
j) Aktywa będące przedmiotem umów leasingu.....	19
k) Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej.....	19
l) Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów innych niż aktywa finansowe.....	19
m) Kapitały własne.....	19
n) Rezerwy.....	20
o) Wynik z tytułu odsetek.....	21
p) Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	21
q) Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu.....	22
r) Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	22
s) Podatek dochodowy.....	22
t) Sprawozdawczość dotycząca operacyjnych segmentów działalności.....	23
u) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana.....	23
v) Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2017 rok.....	24
w) Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie.....	25
x) Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską.....	27
Noty do rachunku zysków i strat.....	31
1) Wynik z tytułu odsetek.....	31
2) Wynik z tytułu prowizji i opłat.....	31
3) Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu.....	32
4) Wynik z inwestycji finansowych.....	32
5) Pozostałe przychody operacyjne.....	32
6) Ogólne koszty administracyjne.....	32
7) Odpisy z tytułu utraty wartości.....	33
8) Pozostałe koszty operacyjne.....	33
9) Podatek dochodowy.....	33
10) Zysk przypadający na jedną akcję.....	36
Noty do sprawozdania z sytuacji finansowej.....	37
11) Kasa i środki w Banku Centralnym.....	37
12) Należności od banków.....	37
13) Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu).....	38
14) Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	39
15) Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek.....	40

16) Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	41
17) Rzeczowe aktywa trwałe.....	42
18) Wartości niematerialne.....	43
19) Inne aktywa.....	43
20) Zobowiązania wobec banków	44
21) Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu).....	44
22) Zobowiązania wobec klientów	45
23) Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych.....	45
24) Rezerwy.....	47
25) Inne zobowiązania	48
26) Kapitał własny.....	48
27) Rachunkowość zabezpieczeń	50
Pozostałe noty	53
28) Wartość godziwa.....	53
29) Płatności z tytułu umowy najmu.....	55
30) Leasing finansowy	55
31) Zobowiązania warunkowe	56
32) Aktywa stanowiące zabezpieczenie.....	57
33) Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	58
34) Jednostki powiązane	59
35) Wynagrodzenia oraz informacje dotyczące systemu zmiennego wynagradzania	62
36) Umowy znaczące dla Banku, umowy współpracy, kooperacji.....	64
37) Zdarzenia po dacie bilansowej.....	64
38) Główne wartości szacunkowe stosowane w polityce księgowej.....	65
MSSF 9 „Instrumenty finansowe”	66
39) Klasyfikacja i wycena.....	67
40) Utrata wartości	69
41) Ujawnienia ilościowe na moment pierwszego zastosowania MSSF 9.....	71
Cele i zasady zarządzania ryzykiem	77
42) Ryzyko kredytowe	77
43) Ryzyko operacyjne.....	88
44) Ryzyko rynkowe.....	88
45) Ryzyko stopy procentowej.....	89
46) Ryzyko płynności	92
Adekwatność kapitałowa	97
47) Fundusze własne	98
48) Wymogi kapitałowe	99
49) Kapitał wewnętrzny	101
50) Dźwignia finansowa	101

Rachunek zysków i strat

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2017 r.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody z tytułu odsetek	1	64 684	70 773
Koszty z tytułu odsetek	1	-34 189	-36 092
Wynik z tytułu odsetek	1	30 495	34 681
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2	1 433	2 200
Koszty z tytułu prowizji i opłat	2	-484	-499
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2	949	1 701
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	3	2 606	2 280
Wynik z inwestycji finansowych	4	126	0
Pozostałe przychody operacyjne	5	129	195
		2 861	2 475
Ogólne koszty administracyjne	6	-19 600	-19 967
Odpisy z tytułu utraty wartości	7	-6 938	-7 704
Pozostałe koszty operacyjne	8	-199	-235
		-26 737	-27 906
Wynik na działalności operacyjnej		7 568	10 951
Zysk przed opodatkowaniem		7 568	10 951
Podatek dochodowy	9	-1 794	-2 230
Zysk za okres		5 774	8 721
Zysk na jedną akcję	10	2,59	3,91

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2017 r.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk za okres		5 774	8 721
Pozostałe całkowite dochody			
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto		1 041	-239
Podatek odroczony z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	9	-197	45
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto	26	844	-194
Wycena instrumentów zabezpieczających, brutto		441	3 546
Podatek odroczony z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających przepływów pieniężnych	9	-84	-674
Wycena instrumentów zabezpieczających, netto	26	357	2 872
Całkowite dochody razem, netto		6 975	11 399

Noty przedstawione na stronach od 9 do 102 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł	Nota	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa			
Kasa i środki w Banku Centralnym	11	50 050	11 564
Należności od banków	12	11 110	29 109
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	13	110	604
Pochodne instrumenty zabezpieczające	27	7 527	6 375
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14	1 774 815	2 024 230
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	16	120 300	118 763
Rzeczowe aktywa trwale	17	852	989
Wartości niematerialne	18	54	34
Aktywa z tytułu podatku dochodowego			
1. Należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9a	245	0
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	9b	0	346
Inne aktywa	19	1 834	1 486
Aktywa razem		1 966 897	2 193 500
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	20	406 067	529 229
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	13,21	11	58
Pochodne instrumenty zabezpieczające	27	2 938	42 292
Zobowiązania wobec klientów	22	9 639	10 285
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	23	1 211 307	1 282 719
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego			
1. Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9a	0	479
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	9b	612	0
Rezerwy	24	772	683
Inne zobowiązania	25	5 452	4 631
Zobowiązania razem		1 636 798	1 870 376
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	26	223 000	223 000
Pozostałe kapitały	26	101 325	91 403
Zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego		5 774	8 721
Kapitał własny razem		330 099	323 124
Zobowiązania i kapitał własny razem		1 966 897	2 193 500

Noty przedstawione na stronach od 9 do 102 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł

	Nota	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały		Kapitał z aktualizacji wyceny	Zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego
			Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy		
Kapitał własny razem na 31 grudnia 2016					323 124	
Saldo na 31 grudnia 2016		223 000	64 358	23 322	3 723	8 721
Saldo na 1 stycznia 2017	26	223 000	64 358	23 322	3 723	8 721
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, po opodatkowaniu	26	0	0	0	844	0
Wycena instrumentów zabezpieczających, po opodatkowaniu	26	0	0	0	357	0
Dywidenda dla akcjonariuszy za rok 2016		0	0	0	0	0
Podział wyniku finansowego		0	8 721	0	0	-8 721
Zysk za okres		0	0	0	0	5 774
Saldo na 31 grudnia 2017		223 000	73 079	23 322	4 924	5 774
Kapitał własny razem					330 099	

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2016 r.

W tysiącach zł

	Nota	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały		Kapitał z aktualizacji wyceny	Zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego
			Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy		
Kapitał własny razem na 31 grudnia 2015					311 725	
Saldo na 31 grudnia 2015		223 000	59 313	23 322	1 045	5 045
Saldo na 1 stycznia 2016	26	223 000	59 313	23 322	1 045	5 045
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, po opodatkowaniu	26	0	0	0	-194	0
Wycena instrumentów zabezpieczających, po opodatkowaniu	26	0	0	0	2 872	0
Dywidenda dla akcjonariuszy za rok 2015		0	0	0	0	0
Podział wyniku finansowego		0	5 045	0	0	-5 045
Zysk za okres		0	0	0	0	8 721
Saldo na 31 grudnia 2016		223 000	64 358	23 322	3 723	8 721
Kapitał własny razem					323 124	

Noty przedstawione na stronach od 9 do 102 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł

	Nota	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk za okres		5 774	8 721
Korekty razem		95 112	65 476
Amortyzacja		396	269
Odsetki i dywidendy	33	33 034	33 895
Zapłacony podatek dochodowy		-1 363	-591
Zyski /straty ze sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych		-16	86
Zmiana stanu odpisów na utratę wartości		4 669	-14 195
Zmiana stanu aktywów dostępnych do sprzedaży		-3 959	-30 509
Zmiana stanu należności od klientów		244 747	53 491
Zmiana stanu pozostałych aktywów		-1 252	-675
Zmiana stanu zobowiązań od banków i klientów		-123 801	14 605
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu własnej emisji		-21 893	14 116
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-35 450	-5 016
Przeływy netto z działalności operacyjnej		100 886	74 197
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		-278	-934
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		16	77
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		2 422	686
Przeływy netto z działalności inwestycyjnej		2 160	-171
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów i pożyczek		0	0
Splata długoterminowych kredytów i pożyczek		0	0
Emisja papierów wartościowych		100 000	50 000
Wykup papierów wartościowych własnej emisji		-150 000	-75 000
Zapłacone odsetki z tytułu finansowania banku		-32 559	-33 329
Przeływy netto z działalności finansowej		-82 559	-58 329
PRZEPLYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM		20 487	15 697
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	33	40 673	24 976
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	33	61 160	40 673
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I ICH EKWIWALENTÓW		20 487	15 697
w tym z tytułu różnic kursowych wynikających ze zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-1 176	1 018

Noty przedstawione na stronach od 9 do 102 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze Noty stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

Pekao Bank Hipoteczny S.A. ma siedzibę w Warszawie, ul. Wołoska 18, 02-675 Warszawa. Bank jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS:0000027441.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Jednostką dominującą dla Banku jest Bank Pekao S.A.

Bank stanowi część Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. i jego sprawozdania finansowe na potrzeby nadzoru są konsolidowane z Bankiem Pekao S.A.

W dniu 7 czerwca 2017 r. Bank Pekao S.A. otrzymał od UniCredit S.p.A. zawiadomienie o zmniejszeniu do 6,26% posiadanego dotychczas przez UniCredit S.p.A. udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku wynoszącego 39,06%, w wyniku realizacji umowy sprzedaży akcji Banku z dnia 8 grudnia 2016 r., zawartej pomiędzy UniCredit S.p.A., jako sprzedającym, oraz Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń S.A. i Polskim Funduszem Rozwoju S.A., jako kupującymi ("Kupujący").

Pekao Bank Hipoteczny S.A. działa jako bank specjalistyczny i wykonuje wyłącznie czynności określone w Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1771 z późn.zm.).

Do podstawowych czynności Banku należy:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipoteką,
- 2) udzielanie kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w art. 3 ust. 2 Ustawy,
- 3) nabywanie wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów zabezpieczonych hipoteką oraz wierzytelności z tytułu kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2,
- 4) emitowanie hipotecznych listów zastawnych, których podstawę stanowią wierzytelności Banku z tytułu:
 - udzielonych kredytów zabezpieczonych hipoteką,
 - nabytych wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów zabezpieczonych hipoteką,
- 5) emitowanie publicznych listów zastawnych, których podstawę stanowią:
 - wierzytelności Banku z tytułu udzielonych kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2,
 - nabyte przez Bank wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład **Zarządu Banku** na dzień 31 grudnia 2017 r. był następujący:

Pan Tomasz Mozer – Prezes Zarządu,
Pani Agata Kwaśniak – Członek Zarządu,
Pan Krzysztof Puchalski – Członek Zarządu.

Pomiędzy dniem bilansowym, a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Skład **Rady Nadzorczej** Pekao Banku Hipotecznego S. A. na dzień 31 grudnia 2017 r. był następujący:

Pan Michał Krupiński – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
Pan Tomasz Kubiak – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
Pan Marek Lusztyn – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Elżbieta Żuchaj - Członek Rady Nadzorczej,
Pani Janina Harasim – Niezależny Członek Rady Nadzorczej,
Pani Zofia Barbara Liberda - Niezależny Członek Rady Nadzorczej.

Pomiędzy dniem bilansowym, a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej Banku nie uległ zmianie.

Informacje uzupełniające:

W okresie od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 13 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza Pekao Banku Hipotecznego S.A. działała w następującym składzie:

Pan Grzegorz Piwowar – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
Pan Diego Biondo – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
Pan Luigi Lovaglio – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Elżbieta Żuchaj - Członek Rady Nadzorczej,
Pani Janina Harasim – Niezależny Członek Rady Nadzorczej,
Pani Zofia Barbara Liberda - Niezależny Członek Rady Nadzorczej.

Z dniem 14 czerwca 2017 r. Pan Diego Biondo zrezygnował z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A. na podstawie pisma z dnia 14 czerwca 2017 r.

W dniu 17 lipca 2017 r. Bank otrzymał rezygnację Pana Luigi Lovaglio z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A. na podstawie pisma z dnia 21 czerwca 2017 r.

W dniu 1 sierpnia 2017 r. Pan Grzegorz Piwowar zrezygnował z pełnienia funkcji Przewodniczącego oraz członkostwa w Radzie Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A.

W dniu 10 sierpnia 2017 roku powołano na członków Rady Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A., uwzględniając ocenę spełnienia wymogów odpowiedniości, na okres wspólnej kadencji rozpoczętej w dniu 31 marca 2017 roku:

- Pana Michała Krupińskiego,
- Pana Tomasza Kubiaka oraz
- Pana Marka Lusztyna.

W okresie od dnia 10 sierpnia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza Pekao Banku Hipotecznego S.A. działała w składzie:

Pan Michał Krupiński – Przewodniczący Rady Nadzorczej (od dnia 22.09.2017),
Pan Tomasz Kubiak – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od dnia 22.09.2017),
Pan Marek Lusztyn – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska – Członek Rady Nadzorczej,
Pani Elżbieta Żuchaj - Członek Rady Nadzorczej,
Pani Janina Harasim – Niezależny Członek Rady Nadzorczej,
Pani Zofia Barbara Liberda - Niezależny Członek Rady Nadzorczej.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Pekao Banku Hipotecznego S.A. dnia 12 lutego 2018 r.

Istotne zasady rachunkowości

a) Oświadczenie o zgodności

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2342 z późn.zm.) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

b) Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone za rok kończący się dnia 31 grudnia 2017 r. i zawiera dane jednostkowe Banku. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w niezmnieszonym istotnie zakresie, w okresie przynajmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Bank, w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Sprawozdanie finansowe przygotowane zostało w oparciu o koncepcję kosztu historycznego, za wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty) wykazywane są wg wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF UE wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Zasady rachunkowości przedstawione poniżej zostały zastosowane dla wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank nie dokonał istotnych zmian zasad rachunkowości w stosunku do zasad przyjętych w poprzednim okresie. Zmiany wynikające z nowelizacji MSR nie miały istotnego wpływu na wycenę aktywów i zobowiązań Banku.

Polityka rachunkowości Banku uwzględnia wymogi zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji. Zmiany standardów, które miały zastosowanie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2017 rok nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku (zob. punkt v).

W ocenie Banku wdrożenie standardów, interpretacji i poprawek do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i zostały zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie (zob. punkt w) lub oczekują na zatwierdzenie przez UE (zob. punkt x) nie będą mieć istotnego wpływu na jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku, za wyjątkiem standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” opisanego szczegółowo w notach nr 39-41.

c) Waluty obce

Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych Bank przelicza po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne oraz aktywa i zobowiązania pozabilansowe wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych, przeliczane są po kursie średnim obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z przeliczenia rozpoznawane są w rachunku zysków i strat.

d) Finansowe instrumenty pochodne i rachunkowość zabezpieczeń

Bank zgodnie z przepisami ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym i ryzykiem stóp procentowych. Instrumenty pochodne spełniające wymogi rachunkowości zabezpieczeń są rozliczane zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Podstawę do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu stanowi cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). Po początkowym ujęciu instrumenty pochodne są wyceniane w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie cen rynkowych lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne zawierają wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń jeśli spełnione są poniższe warunki:

- (i) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji oraz charakter zabezpieczanego ryzyka. Bank określa, w jaki sposób będzie oceniał skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym się zabezpiecza,
- (ii) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego mogą być wiarygodnie wycenione,
- (iii) Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością

- w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- (iv) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane, i stwierdza się jego skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Zabezpieczenie takie jest osiągnięte poprzez zestawienie i dopasowanie przyszłych zmiennych przepływów odsetkowych wygenerowanych z pozycji zabezpieczanej i instrumentów pochodnych zabezpieczających.

e) Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- (a) *Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy*

Kategoria obejmuje aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, do której Bank kwalifikuje instrumenty pochodne, które nie są instrumentami pochodnymi sklasyfikowanymi jako instrumenty zabezpieczające.

- (b) *Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności*

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Bank ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Bank nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Bank nie klasyfikował instrumentów finansowych do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności.

- (c) *Pożyczki i należności*

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku. Pożyczki i należności powstają w sytuacji, gdy Bank udziela finansowania klientowi w celu innym niż wygenerowanie krótkoterminowych zysków. Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone klientom włączając skupione wierzytelności.

- (d) *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące (a) pożyczkami i należnościami, (b) inwestycjami utrzymwanymi do terminu wymagalności, ani (c) aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Ujmowanie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowaną

transakcję kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji. Metoda ta jest stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych. Kredyty są rozpoznawane w momencie wypłaty środków na rachunek kredytobiorcy.

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązań finansowych niesklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Bank wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, za wyjątkiem:

- a) pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- b) inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Wycena wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych przeprowadzana jest w oparciu o dyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich krzywych stóp procentowych oraz marż rynkowych.

Wartość godziwa instrumentów finansowych jest oparta na kwotowanych cenach rynkowych bez pomniejszenia o koszty transakcji. Jeżeli cena rynkowa nie jest dostępna wartość godziwa instrumentu jest szacowana z wykorzystaniem modeli wyceny lub technik dyskontowania przepływów pieniężnych.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- a) zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu;
- b) zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, z wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w wyniku z inwestycji finansowych. Odsetki wyliczone przy zastosowaniu

metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w przychodach z tytułu odsetek.

f) Kompensowanie finansowych instrumentów

Składnik aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz w przypadku, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następuje jednocześnie.

g) Utrata wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Utrata wartości składnika lub grupy aktywów występuje wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz gdy zdarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Identyfikacja przesłanek utraty wartości

Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest na bieżąco w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Bankiem oraz jego otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o wewnętrzne zasady oceny ryzyka nie wywiązania się kredytobiorcy ze zobowiązań wobec Banku.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości aktywów finansowych Bank zalicza między innymi informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- wystąpienie istotnego opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału,
- pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy,
- przyznanie pożyczkobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym przypadku Bank by nie udzielił,
- niewywiązywanie się kredytobiorcy z innych zobowiązań niż zobowiązania wobec Banku,
- przekazanie nieprawdziwych informacji lub popełnienie innego czynu karalnego,
- egzekucja z wniosku innego wierzyciela/wpis hipoteki przymusowej,
- zakwestionowanie wiarygodności Banku w drodze sądowej,
- złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub o wszczęcie postępowania naprawczego.

W przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału, przesłanką utraty wartości, w ocenie Banku, jest ponad 90-cio dniowe opóźnienie spłaty bez względu na kwotę opóźnionej należności.

W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości łączne zaangażowanie kredytobiorcy podlega wycenie pod kątem utraty wartości.

Bank dokonuje podziału należności kredytowych ze względu na wystąpienie zdarzeń powodujących stratę na:

- Portfel default obejmujący wszystkie kredyty, w przypadku których zidentyfikowano

- przesłanki utraty wartości (tzw. kredyty default),
- Portfel non-default obejmujący wszystkie kredyty, w przypadku których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości (tzw. kredyty non-default).

Ustalenie odpisów z tytułu utraty wartości

W portfelu default Bank szacuje utratę wartości kredytów przez porównanie wartości bilansowej kredytu z wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Szacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dokonywane jest w Banku poprzez określenie dwóch scenariuszy rozwoju sytuacji tj.:

- scenariusz-windykacja: zakładający iż ekspozycja zostanie objęta procesem windykacji a oczekiwane przepływy będą bazowały na odzyskach z zabezpieczeń,
- scenariusz-splata: zakładający, iż cała ekspozycja zostanie spłacona zgodnie z postanowieniami umowy, przy czym w przypadku kredytów poddanych procesom restrukturyzacji scenariusz ten odnosi się do postanowień umowy restrukturyzacyjnej lub innego dokumentu określającego warunki tej restrukturyzacji oraz prawdopodobieństwa ich realizacji.

Określając powyższe elementy Bank opiera swoje szacunki na planach i prognozach finansowych dostarczonych przez klientów, bieżącej wartości rynkowej zabezpieczenia, założeniach procesów restrukturyzacji kredytów uzgodnionych z klientami, ocenie realności wysokości i terminów kwot uzyskanych w procesie windykacji zabezpieczeń oraz innych informacjach uzyskanych w trakcie monitorowania kredytu.

W przypadku kiedy po dokonaniu szacunków, Bank nie stwierdzi na kredycie z portfela default utraty wartości, na kredyt ten tworzony jest odpis na poniesione lecz niezidentyfikowane straty (IBNR), którego wielkość jest uzależniona od wartości bilansowej ekspozycji oraz charakterystyki homogenicznego koszyka kredytowego, do którego kredyt ten jest klasyfikowany. W przypadku, gdy w ocenie Banku kredytu nie można zaklasyfikować do żadnego z homogenicznych koszyków kredytowych decyzję o typie i wielkości odpisu aktualizacyjnego podejmuje Komitet Kredytowy Banku.

Niezależnie od powyższego, realizując zapisy znowelizowanej Rekomendacji R, Bank określił minimalny okres, który musi upłynąć, aby kredyt dla którego w okresach przeszłych stwierdzano utratę wartości mógł zostać ponownie zaklasyfikowany jako kredyt bez stwierdzonej utraty wartości. Zgodnie z przyjętymi zasadami kredyt wykazywany jako ekspozycja z utratą wartości przez pierwszy miesiąc po wystąpieniu sytuacji, w której oszacowana bieżąca wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych jest co najmniej równa wartości bilansowej ekspozycji jest wciąż wykazywany jako ekspozycja ze stwierdzoną utratą wartości. Dopiero w kolejnym miesiącu ekspozycja jest wykazywana jako ekspozycja bez stwierdzonej utraty wartości.

Na portfel non-default, obejmujący kredyty, w przypadku których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości Bank tworzy odpis na straty poniesione, lecz niezidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedla poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Bank do dnia bilansowego, ustalonej na podstawie historii strat dla kredytów o podobnych charakterystykach ryzyka.

Kalkulacja odpisów IBNR opiera się na oszacowaniu wartości bieżącej oczekiwanych przepływów pieniężnych poszczególnych ekspozycji z danego koszyka kredytowego oraz porównaniu jej z wartościami bilansowymi tych ekspozycji. Szacując wysokość oczekiwanych przepływów Bank bierze pod uwagę wartość rynkową zabezpieczeń poszczególnych ekspozycji oraz stosuje następujące parametry charakteryzujące koszyki kredytowe, do których zaliczane są poszczególne ekspozycje:

- prawdopodobieństwo wystąpienia w danym koszyku ekspozycji zagrożonych utratą wartości,
- stopa „uzdrowień” ekspozycji z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu spłat dokonywanych przez klientów z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu realizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych z danego koszyka kredytowego,
- minimalna wartość stopy straty dla koszyka kredytowego w przypadku niewypłacalności,
- szacowany okres windykacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

W procesie szacowania odpisów IBNR Bank wyodrębnia ekspozycje kredytowe wobec klientów podwyższonego ryzyka („lista WATCH”), w przypadku których nie nastąpiło rozpoznanie przesłanki utraty wartości lecz identyfikuje się podwyższone ryzyko kredytowe będące wynikiem pogorszenia zdolności kredytowej klienta/projektu w kolejnych okresach sprawozdawczych. Dla klientów z w/w listy szacowanie odpisów IBNR odbywa się na podstawie parametrów określonych indywidualnie dla każdego z klientów:

- PD – prawdopodobieństwo default,
- RR – wskaźnik odzysku.

W przypadku ekspozycji jednostek samorządu terytorialnego – ze względu na całkowity brak historycznych przypadków identyfikacji sytuacji default, a tym samym brak możliwości oszacowania w/w parametrów – Bank tworzy odpisy IBNR na podstawie ekspercko wyznaczonego parametru.

Większość z wyżej wymienionych parametrów ustalana jest przez Bank empirycznie w oparciu o dane historyczne, które są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Ze względu na brak wystarczających danych historycznych, niektóre z powyższych parametrów są ustalane (lub korygowane) ekspercko w oparciu o wiedzę i doświadczenie pracowników Banku.

W szacunkach odpisów, Bank nie ujmuje strat oczekiwanych na skutek przyszłych zdarzeń, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Należności prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartościach netto tj. wartości brutto (obejmującej: kapitał kredytu, odsetki, nierozliczone prowizje) pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Kwota odpisu obciąża rachunek zysków i strat bieżącego okresu. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujęty odpis z tego tytułu odwraca się poprzez zmniejszenie odpisów z tytułu utraty wartości. Odwrócenie nie może spowodować zwiększenia wartości bilansowej składnika aktywów finansowych ponad kwotę, która stanowiłaby zamortyzowany koszt tego składnika na dzień odwrócenia w sytuacji, gdyby ujęcie utraty wartości w ogóle nie miało miejsca. Kwotę odwróconego odpisu ujmuje się w pozycji odpisów z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Nieściągalne ekspozycje kredytowe są spisywane w ciężar odpisu na utratę wartości kredytów.

Bank tworzy odpisy z tytułu utraty wartości na zobowiązania pozabilansowe (niewypłacone kredyty) o charakterze bezwarunkowym, nie tworzy natomiast odpisów na zobowiązania pozabilansowe (niewypłacone kredyty) o charakterze warunkowym (na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank nie posiadał zobowiązań o charakterze bezwarunkowym). Szacowaniem odpisów z tytułu utraty wartości objęte są wszystkie ekspozycje klasyfikowane przez Bank do kategorii

forbearance. Szczegółowe informacje dotyczące praktyki forbearance zostały opisane w nocie 42.

h) Rzeczowe aktywa trwałe

Składniki rzeczowych aktywów trwałych

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Amortyzacja

Odpisy amortyzacyjne dokonywane są według metody liniowej przez okres użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych i wykazywane w rachunku zysków i strat. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników majątku trwałego. Bank stosuje następujące stawki amortyzacji dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych:

• inwestycja w obcym środku trwałym	10% – 20%
• maszyny i urządzenia	10% – 30%
• środki transportu	20% – 33%

Dla środków trwałych o znacznej wartości Bank może stosować odmienne, ustalone indywidualnie stawki amortyzacji.

i) Wartości niematerialne

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są ujmowane w aktywach w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Amortyzacja

Wartości niematerialne amortyzowane są metodą liniową i prezentowane według kosztu nabycia pomniejszonego o umorzenie. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników wartości niematerialnych. Bank stosuje następujące stawki amortyzacji dla podstawowych grup wartości niematerialnych.

• oprogramowanie komputerów i prawa autorskie licencje	50%

Dla wartości niematerialnych o znacznej wartości Bank może stosować odmienne, ustalone indywidualnie stawki amortyzacji.

j) Aktywa będące przedmiotem umów leasingu

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwałe przez określony okres.

Leasing finansowy

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo na Bank całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat w pozycji Koszty z tytułu odsetek.

Aktywa trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez okres krótszy z dwóch okresów tj. przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

k) Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

Należności

Należności, inne niż należności finansowe są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe są ujmowane w kwocie wymagającej zapłaty.

l) Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wartości aktywów Banku innych niż aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, są przeglądane na koniec okresu sprawozdawczego w celu określenia, czy zaistniały przesłanki utraty wartości.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

m) Kapitały własne

Bank nie posiada uprzywilejowanego kapitału zakładowego jak również Bank nie nabywał akcji własnych i nie emitował obligacji zamiennych.

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. właściwymi ustawami oraz statutem Banku. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski z lat ubiegłych. Kapitały wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej.

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji z przeznaczeniem na pokrycie strat, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków Banku.

Kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się do różnic z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem podatku dochodowego oraz z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających z uwzględnieniem podatku dochodowego. Kapitał ten nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia z ksiąg składników wyżej wymienionych aktywów finansowych koszty i przychody ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązanie w okresie, w którym zostały zadeklarowane.

Wynik finansowy roku obrotowego stanowi zysk za okres wynikający z rachunku zysków i strat.

n) Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Długoterminowe świadczenia pracownicze Banku obejmują odprawy emerytalne.

Rezerwę na odprawy emerytalne Bank ustala w oparciu o kwotę należnej odprawy, okresu zatrudnienia i nabycia praw emerytalnych.

Rezerwa na odprawy emerytalne ujmowana jest w pozycji Rezerwy.

Ze względu na niską wartość wyceny aktuarialnej, Bank nie dokonuje prezentacji zysków/strat aktuarialnych do składników innych całkowitych dochodów wynikającej z MSR 19.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują rezerwę z tytułu niewykorzystanych dni urlopu przysługujących pracownikom na podstawie Kodeksu Pracy. Wysokość rezerwy jest szacowana w oparciu o stan pozostających do wykorzystania dni urlopu.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy ujmowana jest w bilansie w pozycji Inne zobowiązania.

Rezerwa na koszty administracyjne

Składnikami rezerwy na koszty administracyjne są rezerwy na koszty wynikające ze świadczeń

wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rezerwy z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (tj. zmienne składniki wynagrodzeń).

Rezerwa na koszty administracyjne ujmowana jest w bilansie w pozycji Inne zobowiązania.

Bank w celu prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem, w tym zniechęcenia do podejmowania ryzyka wykraczającego poza poziom akceptowany przez Bank, realizacji strategicznego prowadzenia działalności oraz wspierania zapobiegania konfliktów interesów stosuje politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kluczowe w Banku. Otrzymany składnik zmiennego wynagrodzenia jest wypłacany w formie pieniężnej i akcji fantomowych, przy czym akcje fantomowe stanowią co najmniej 50 % łącznej wartości składnika zmiennego. Co najmniej 40 % składnika zmiennego wynagrodzenia jest rozliczane i wypłacane w okresie od trzech do sześciu lat. Okres odroczenia uwzględnia cykl koniunkturalny, charakter i ryzyko prowadzonej działalności, a także cele wynikające z pełnionej funkcji pracownika. Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji koszty pracownicze ogólnych kosztów administracyjnych.

o) Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanych kosztów przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody z tytułu odsetek zawierają kwotę odsetek naliczonych od aktywów, w tym od kredytów i pożyczek dla których została stwierdzona utrata wartości.

p) Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank.

Prowizje i opłaty bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej w przychodach i kosztach z tytułu odsetek.

Prowizje i opłaty zaliczane na bieżąco do rachunku zysków i strat obejmują głównie przychody

z prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu, opłaty za monity, opłaty za zaświadczenia, zwroty z tytułu poniesionych opłat sądowych czy opłat za ubezpieczenie kredytu, jak również przychody z tytułu zwrotu opłaty BFG przez klientów Banku.

Koszty prowizji i opłat zaliczane do rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia dotyczą opłat sądowych, opłat za ubezpieczenie kredytu, prowizji od gwarancji otrzymanych i innych.

Bank nie pobiera wynagrodzenia do Zakładu ubezpieczeń. Przychody i koszty związane z otrzymaniem składki lub opłaty od klienta i zapłaceniem jej do Zakładu ubezpieczeń ujmowane są w przychodach i kosztach prowizyjnych w momencie otrzymania składki lub opłaty od klienta lub zapłaceniu jej do Zakładu ubezpieczeń. W pozostałych przypadkach koszty związane z zapłaceniem składki do Zakładu ubezpieczeń ujmowane są w kosztach prowizyjnych liniowo przez okres obowiązywania umowy ubezpieczeniowej.

q) Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu obejmuje:

– *Wynik z pozycji wymiany (różnice kursowe)*

Wynik z pozycji wymiany obejmuje różnice kursowe z bieżących transakcji kupna i sprzedaży walut, jak i różnice kursowe powstałe w związku z wyceną do średniego kursu ogłoszonego przez NBP na każdy dzień bilansowy pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych oraz transakcji FX-SPOT.

– *Wynik z wyceny walutowych odpisów z tytułu utraty wartości*

Wynik ten zawiera wycenę do średniego kursu ogłoszonego przez NBP walutowych odpisów z tytułu utraty wartości.

– *Wynik na instrumentach pochodnych przeznaczonych do obrotu*

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu.

r) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością Banku. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu zwrotu nadpłaty składek na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF), przychody z tytułu odzyskanych kosztów windykacji oraz odzyskanych należności nieściągalnych, jak również koszty z tytułu korekty odsetek, zwrotu opłat i prowizji i innych przychodów zaliczonych wcześniej do przychodów.

s) Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale.

Bieżący podatek jest oczekiwanym zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej w okresie sprawozdawczym, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest kalkulowana przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty przyszły dochód do opodatkowania. Aktywa z tytułu

odroczonego podatku dochodowego wykazuje się w stopniu, w jakim jest prawdopodobne wykorzystanie nierozliczonych strat podatkowych i niewykorzystanych ulg podatkowych.

Wyliczona rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej netto jako aktywa lub rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

t) Sprawozdawczość dotycząca operacyjnych segmentów działalności

W Banku nie funkcjonują segmenty operacyjne wyodrębnione w celu podejmowania decyzji operacyjnych oraz oceny wyników działalności w rozumieniu wymogów MSSF 8 Segmenty operacyjne. W szczególności koszty refinansowania oraz koszty działalności są zarządzane centralnie i nie są alokowane do poszczególnych linii biznesowych.

u) Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Bank klasyfikuje składniki aktywów trwałych jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Składniki aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży jest ujmowany w pozostałych kosztach operacyjnych.

Działalność zaniechana to element działalności Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności Banku lub jej geograficzny obszar działalności lub też jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Kwalifikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie, w którym spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży lub gdy została zbyta.

v) Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2017 rok

Standard/Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
<p>MSR 7 (zmiana) <i>„Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”</i></p>	<p>Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień. Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 29 stycznia 2016 roku. Zmiany doprecyzowujące MSR 7 mają na celu poprawę informacji przekazywanych na rzecz użytkowników sprawozdań finansowych o działalności finansowej jednostki. Zmiany wymagają, aby jednostka wystosowała ujawnienia umożliwiające użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej, w tym zarówno zmian wynikających z przepływów pieniężnych jak i niepieniężnych.</p>	<p>1 stycznia 2017r.</p>
<p>MSR 12 (zmiana) <i>„Podatek dochodowy”</i></p>	<p>Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat. Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy” zostały wydane przez RMSR w dniu 19 stycznia 2016 roku. Zmiany do MSR 12 wyjaśniają sposób wykazywania aktywów z tytułu odroczonego podatku w związku z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej.</p>	<p>1 stycznia 2017r.</p>

- w) Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

Standard/Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
<p>MSSF 9 <i>„Instrumenty finansowe”</i></p>	<p>Jest standardem zastępującym MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”. MSSF 9 określa wymogi w zakresie ujmowania i wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania oraz rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>MSSF 9 wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od charakterystyki przepływów pieniężnych oraz modelu biznesowego związanymi z danymi aktywami. Takie jednolite podejście oparte na zasadach zastępuje istniejące wymagania oparte na regułach zgodnie z MSR 39. Nowy model skutkuje również ujednoczeniem modelu utraty wartości w stosunku do wszystkich instrumentów finansowych.</p> <p>MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości ustalonej w oparciu o oczekiwane straty, który wymaga bieżącego uznawania oczekiwanych strat kredytowych. W szczególności, nowy standard wymaga, aby jednostki ujmowały oczekiwane straty kredytowe w momencie kiedy instrumenty finansowe są ujmowane po raz pierwszy oraz ujmowały wszelkie oczekiwane straty z całego okresu życia instrumentów w szybszy niż dotychczas sposób.</p> <p>MSSF 9 wprowadza zreformowany model rachunkowości zabezpieczeń, z rozszerzonymi wymaganiami ujawnień o działalności zarządzania ryzykiem. Nowy model stanowi znaczącą zmianę rachunkowości zabezpieczeń, która ma na celu dostosowanie zasad rachunkowości do praktycznej działalności zarządzania ryzykiem.</p> <p>MSSF 9 usuwa zmienność wyniku finansowego, powodowaną przez zmiany ryzyka kredytowego zobowiązań wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej. Ta zmiana oznacza, że zyski na zobowiązaniach spowodowane pogorszeniem własnego ryzyka kredytowego jednostki nie są ujmowane w rachunku zysków i strat.</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>

<p>MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”</p>	<p>Standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, które odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytyczne ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacje umów) jak i dostarcza obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych.</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>
<p>MSSF 16 „Leasing”</p>	<p>MSSF 16 „Leasing” został wydany przez RMSR w dniu 13 stycznia 2016 roku. Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p>
<p>MSSF 4 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”</p>	<p>Zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4.</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>
<p>MSSF 15 (zmiana) „Przychody z umów z klientami”</p>	<p>Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>

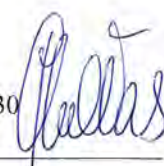
x) **Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską**

Standard/Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później
MSSF 14 <i>„Odroczone salda z regulowanej działalności”</i>	Standard ten ma na celu umożliwienie podmiotom stosującym MSSF po raz pierwszy, a które obecnie ujmują odroczone salda z działalności regulacyjnej zgodnie z ich poprzednimi ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości, kontynuację ujmowania tych sald po przejściu na MSSF.	1 stycznia 2016r. Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14.
MSSF 17 <i>„Umowy ubezpieczeniowe”</i>	Standard wydany przez RMSR w dniu 18 maja 2017 r. Wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu.	1 stycznia 2021r.
MSSF 2 (zmiana) <i>„Płatności na bazie akcji”</i>	Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (i) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanymi w środkach pieniężnych; (ii) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; (iii) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikację transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.	1 stycznia 2018r.
MSSF 9 (zmiany) <i>„Instrumenty finansowe”</i>	Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą. Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 12 października 2017 r. Zmiany modyfikują obowiązujące wymogi w MSSF 9 dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według amortyzowanego kosztu (lub, w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.	1 stycznia 2019r.

<p>MSSF 10 (zmiana) „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz</p> <p>MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</p>	<p>Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem opublikowane w dniu 11 września 2014 roku. Zmiany mają na celu usunięcie sprzeczności między wymogami MSR 28 a MSSF 10 oraz wyjaśniają, że ujęcie zysku lub straty w transakcjach z udziałem jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia zależy od tego czy sprzedane lub wniesione aktywa stanowią przedsięwzięcie.</p>	<p>Data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności</p>
<p>MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</p>	<p>Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 12 października 2017 r. Zmiany wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięć, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności. Zmiany usuwają również paragraf 41, ponieważ uznano, że paragraf ten jedynie powtórzył wymogi zawarte w MSSF 9 i wywoływał zamieszanie w kwestii rozliczania długoterminowych udziałów.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p>
<p>MSR 40 (zmiana) „Nieruchomości inwestycyjne”</p>	<p>Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 8 grudnia 2016 r. Określają, że jednostka dokonuje przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych tylko wówczas, gdy istnieją dowody na zmianę sposobu ich użytkowania. Zmiana sposobu użytkowania występuje wtedy, gdy poszczególna nieruchomość spełnia lub przestała spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana intencji kierownictwa co do sposobu użytkowania nieruchomości sama w sobie nie stanowi przesłanki na zmianę sposobu użytkowania. Zmiany określają również, iż przykłady zawarte w paragrafie 57 nie stanowią zamkniętego katalogu przykładów (przed zmianą wykaz ten stanowi zamknięty katalog przykładów).</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>

<p>Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016</p>	<p>Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowanych głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Poprawki zawierają:</p> <p>(i) usunięcie paragrafów E3-E7 z krótkoterminowych zwolnień w MSSF 1, gdyż minął termin ich zastosowania,</p> <p>(ii) wyjaśnienie zakresu MSSF 12, określając, że wymogi dotyczące ujawniania informacji w MSSF 12, z wyjątkiem przypadków określonych w paragrafach B10-B16, dotyczące udziałów wymienionych w paragrafie 5, które zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, jako przeznaczone do dystrybucji lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”,</p> <p>(iii) wyjaśnienie w zakresie wyboru wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy inwestycji w jednostki stowarzyszone lub wspólne przedsięwzięcia, które znajdują się w posiadaniu organizacji typu venture-capital lub podobny podmiot. Zmiany wyjaśniają, że tego wyboru można dokonać w momencie początkowego ujęcia w odniesieniu do każdej inwestycji w jednostki stowarzyszone lub wspólne przedsięwzięcia (indywidualnie w odniesieniu do każdej inwestycji).</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>
<p>Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2015-2017</p>	<p>Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 12 grudnia 2017 roku. Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowanych głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany precyzują, że: gdy jednostka przejmuje kontrolę nad przedsięwzięciem, wcześniej posiadane udziały we wspólnej działalności podlegają ponownej wycenie (MSSF 3); gdy jednostka uzyska współkontrolę nad przedsięwzięciem, jednostka nie dokonuje ponownej wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnej działalności (MSSF 11); jednostka w taki sam sposób rozlicza wszystkie konsekwencje podatku dochodowego z tytułu dywidend (MSR 12); wszelkie pożyczki zaciągnięte pierwotnie w celu modernizacji składnika aktywów traktowane są jako pożyczki ogólnego przeznaczenia w przypadku gdy składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży (MSR 23).</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p>
<p>KIMSF 22 <i>„Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”</i></p>	<p>Interpretacja określa, iż w celu ustalenia kursu wymiany datą transakcji jest data początkowego ujęcia przedpłaty jako składnika aktywów niepieniężnych lub zobowiązania z tytułu odroczonej dochodów. Jeśli istnieje wiele płatności lub wpływów zaliczkowych, ustala się datę transakcji w odniesieniu do każdej płatności lub wpływów.</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p>

<p>KIMSF 23 <i>„Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”</i></p>	<p>Interpretacja została wydana przez RMSR w dniu 7 czerwca 2017 roku. Może być niejasne, w jaki sposób prawo podatkowe odnosi się do określonej transakcji lub okoliczności lub czy organ podatkowy zaakceptuje opodatkowanie jednostki. MSR 12 „Podatki dochodowe” określa sposób rozliczania podatku bieżącego i odroczonego, ale nie odzwierciedla skutków niepewności. KIMSF 23 zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p>
--	--	--------------------------

Noty do rachunku zysków i strat

1) Wynik z tytułu odsetek

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody z tytułu odsetek od:		
Należności od banków	-44	459
Kredytów i pożyczek udzielonych klientom	55 955	60 443
- w tym, kredytów i pożyczek, dla których została stwierdzona utrata wartości	6 382	6 085
Papierów wartościowych	2 345	2 159
Instrumentów zabezpieczających	6 428	7 712
	64 684	70 773
Koszty z tytułu odsetek od:		
Zaciągniętych kredytów i pożyczek	-2 732	-3 782
Wyemitowanych papierów wartościowych	-31 394	-32 246
Pozostałych zobowiązań wobec klientów	-63	-64
	-34 189	-36 092
Wynik z tytułu odsetek	30 495	34 681

2) Wynik z tytułu prowizji i opłat

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody w tytułu prowizji i opłat		
Prowizje i opłaty od kredytów i pożyczek	1 433	2 200
	1 433	2 200
Koszty z tytułu prowizji i opłat		
Prowizje i opłaty od kredytów i pożyczek	-193	-176
Prowizje za przelewy i inne transakcje płatnicze	-291	-323
	-484	-499
Wynik z tytułu prowizji i opłat	949	1 701

3) Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wynik z pozycji wymiany (różnice kursowe)	1 164	1 702
Wynik z wyceny walutowych odpisów z tytułu utraty wartości	546	-216
Wynik z instrumentów pochodnych	896	794
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	2 606	2 280

4) Wynik z inwestycji finansowych

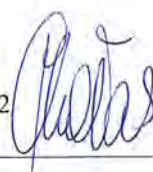
<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wynik ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	126	0
	126	0

5) Pozostałe przychody operacyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	16	77
Przychody z tytułu zwrotu nadpłaty składek na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	0	75
Przychody z tytułu odzyskanych kosztów windykacji (w tym opłaty sądowe, komornicze)	45	25
Przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych (kredyty i inne należności finansowe)	61	1
Inne	7	17
	129	195

6) Ogólne koszty administracyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Koszty pracownicze:		
Wynagrodzenia	-10 025	-10 358
Świadczenia pracownicze	-1 678	-1 557
Rezerwa na pracownicze sprawy sporne	-68	-64
Koszty utrzymania i wynajmu budynków	-1 578	-1 707
Pozostałe koszty administracyjne	-5 855	-6 012
- w tym, składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-1 426	-2 061
- w tym, składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-147	-140
Amortyzacja:		
Rzeczowych aktywów trwałych	-342	-228
Wartości niematerialnych	-54	-41
	-19 600	-19 967

Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny poniesione w 2017 roku dotyczą rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków za 2017 rok. Bank nie ponosi składki na fundusz gwarancyjny banków, gdyż podstawa wyznaczenia składki na fundusz gwarancyjny (tj. kwota środków gwarantowanych) wynosi 0 zł.

7) Odpisy z tytułu utraty wartości

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Utworzenie odpisu na poniesione i zidentyfikowane straty	-13 810	-13 298
Rozwiązanie odpisu na poniesione i zidentyfikowane straty	5 244	4 635
Odpisy na poniesione i niezidentyfikowane straty netto (IBNR)	1 628	959
	<u><u>-6 938</u></u>	<u><u>-7 704</u></u>

8) Pozostałe koszty operacyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Likwidacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	0	-163
Koszty z tytułu korekty odsetek, zwrotów opłat i prowizji i innych przychodów zaliczonych wcześniej do przychodów	-198	-72
Inne	-1	0
	<u><u>-199</u></u>	<u><u>-235</u></u>

9) Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Bieżący podatek		
Bieżący rok	-1 117	-1 070
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-677	-1 160
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	<u><u>-1 794</u></u>	<u><u>-2 230</u></u>

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Związany z wyceną do wartości godziwej aktywów dostępnych do sprzedaży	-197	45
Związany z wyceną przepływów pieniężnych dot. rachunkowości zabezpieczeń	-84	-674
	<u><u>-281</u></u>	<u><u>-629</u></u>

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk przed opodatkowaniem	7 568	10 951
Obciążenie podatkowe według krajowej stawki podatku	-1 438	-2 081
<i>Obciążenia z tytułu kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodu</i>	<i>1 871</i>	<i>992</i>
<i>Przychody niepodlegające opodatkowaniu</i>	<i>0</i>	<i>-277</i>
<i>Pozostałe</i>	<i>0</i>	<i>70</i>
Efekt podatkowy – różnica pomiędzy obciążeniem podatkowym wg stawki efektywnej	356	149
Obciążenie podatkowe efektywne	-1 794	-2 230
Krajowa stawka podatkowa	<u>19,0%</u>	<u>19,0%</u>
Efektywna stawka podatkowa	<u>23,7%</u>	<u>20,4%</u>

9a) Należność/zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	245	0
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	<u>0</u>	<u>479</u>

9b) Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Odsetki naliczone	1 379	1 633
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	7 498	7 087
Pozostałe rezerwy	594	594
Odsetki i ujemne różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	50	191
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	0	170
	<u>9 521</u>	<u>9 675</u>

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związana jest z następującymi pozycjami:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Odsetki naliczone	8 271	7 426
Odsetki i dodatnie różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	1 218	1 340
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	644	563
	<u>10 133</u>	<u>9 329</u>

Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	31.12.2017	31.12.2016
<i>W tysiącach zł</i>		
Odsetki naliczone	-6 892	-5 793
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	7 498	7 087
Pozostałe rezerwy	594	594
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-1 168	-1 149
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	-644	-393
	-612	346

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2017 roku

<i>W tysiącach zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2017 r.	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2017 r.
Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto				
Odsetki naliczone	-5 793	-902	-197	-6 892
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	7 087	411	0	7 498
Pozostałe rezerwy	594	0	0	594
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-1 149	65	-84	-1 168
Wycena należności metoda zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	-393	-251	0	-644
	346	-677	-281	-612

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2016 roku

<i>W tysiącach zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2016 r.	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2016 r.
Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto				
Odsetki naliczone	-5 997	159	45	-5 793
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	7 112	-25	0	7 087
Pozostałe rezerwy	1 432	-838	0	594
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-452	-23	-674	-1 149
Wycena należności metoda zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	39	-432	0	-393
	2 134	-1 159	-629	346

Aktywa oraz rezerwa z tytułu podatku odroczonego są tworzone w wyniku występowania różnic przejściowych w związku z różnym okresem ujmowania wybranych przychodów i kosztów dla celów księgowych oraz podatkowych.

W ocenie Banku, brak jest przesłanek, aby rezerwa z tytułu odroczonego podatku w kwocie 612 tys. zł wykazana na 31 grudnia 2017 roku nie była możliwa w całości do zrealizowania.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku nie występowały nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

10) Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2017 r. oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 5 774 tys. zł (2016: 8 721 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących na koniec okresu sprawozdawczego tj. 31 grudnia 2017 r. w liczbie 2 230 (2016: 2 230).

Zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk za okres	<u>5 774</u>	<u>8 721</u>
Zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy	<u><u>2,59</u></u>	<u><u>3,91</u></u>

Średnia ważona ilość akcji zwykłych

<i>W szt.</i>	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wyemitowane akcje zwykłe na dzień 1 stycznia	2 230	2 230
Zwiększenie kapitału zakładowego	<u>0</u>	<u>0</u>
Średnia ważona ilość akcji zwykłych na dzień 31 grudnia	<u><u>2 230</u></u>	<u><u>2 230</u></u>

Noty do sprawozdania z sytuacji finansowej

11) Kasa i środki w Banku Centralnym

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	1	1
Lokaty w Banku Centralnym	50 049	11 563
	<u>50 050</u>	<u>11 564</u>

Środki pieniężne na rachunku w Narodowym Banku Polskim ze względu na brak konieczności utrzymywania rezerwy obowiązkowej służą w całości bieżącej działalności Banku.

12) Należności od banków

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
W rachunku bieżącym	11 110	29 109
Lokaty	0	0
Razem brutto	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>
Odsetki	0	0
Należności od banków	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>

Należności od banków wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	11 110	29 109
Razem brutto	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>
Odsetki	0	0
Należności od banków	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>

Należności od banków wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
PLN	4	21
EUR	5 833	9 355
CHF	5 090	19 507
USD	183	226
Razem brutto	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>
Odsetki	0	0
Należności od banków	<u>11 110</u>	<u>29 109</u>

13) Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Pochodne instrumenty finansowe (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych)	110	604
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	110	604

Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	110	604
Razem aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	110	604

Aktywa/zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) – wartości nominalne i ich wycena

Na dzień 31 grudnia 2017 r. <i>W tysiącach zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe	
	poniżej 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Zobowiązania
Walutowe instrumenty pochodne						
Instrumenty znajdujące się w obrocie pozagiełdowym:						
Kontrakty walutowe (FX)	2 015	0	0	2 015	8	2
Swapy walutowe (FX Swap)	28 372	0	0	28 372	102	9
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Razem	30 387	0	0	30 387	110	11

Na dzień 31 grudnia 2016 r. <i>W tysiącach zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe	
	poniżej 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Zobowiązania
Walutowe instrumenty pochodne						
Instrumenty znajdujące się w obrocie pozagiełdowym:						
Kontrakty walutowe (FX)	182	0	0	182	6	0
Swapy walutowe (FX Swap)	74 020	0	0	74 020	598	58
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Razem	74 202	0	0	74 202	604	58

Kontrakty walutowe

Pozycje pieniężne denominowane w obcej walucie są zabezpieczane za pomocą walutowych instrumentów pochodnych (swapy walutowe oraz CIRS). Swapy walutowe są instrumentami polegającymi na równoczesnym, natychmiastowym kupnie/sprzedży waluty oraz jej terminowym odkupie/odsprzedaży po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. CIRS-y dodatkowo polegają na wymianie płatności odsetkowych w różnej walucie. Zasady wymiany płatności ustalane są z chwilą zawarcia transakcji. Korzyścią z posiadania tych instrumentów jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym.

Bank nie zawierał kontraktów futures oraz opcji.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. oraz wg stanu na 31 grudnia 2016 r. Bank nie posiadał wbudowanych instrumentów pochodnych.

Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. oraz wg stanu na 31 grudnia 2016 r. nie było dodatkowych warunków dotyczących instrumentów finansowych, które - w przypadku wystąpienia - znacznie zmieniłyby profil płatności/ryzyka.

14) Kredyty i pożyczki udzielone klientom

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Osoby fizyczne	892 042	937 577
Podmioty gospodarcze	887 422	1 090 973
Sektor publiczny	5 312	5 762
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	2 034 312
Odsetki	42 309	37 519
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270	-47 601
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815	2 024 230

Kredyty i pożyczki wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	125 364	125 434
od 1 do 3 miesięcy	15 738	18 017
od 3 miesięcy do 1 roku	99 393	128 369
od 1 roku do 5 lat	637 709	737 897
powyżej 5 lat	906 572	1 024 595
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	2 034 312
Odsetki	42 309	37 519
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270	-47 601
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815	2 024 230

Kredyty i pożyczki wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
PLN	839 242	812 508
EUR	482 743	606 341
CHF	457 894	609 161
USD	4 897	6 302
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	<u>1 784 776</u>	<u>2 034 312</u>
Odsetki	42 309	37 519
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270	-47 601
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	<u>1 774 815</u>	<u>2 024 230</u>

15) Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Saldo na 1 stycznia	-47 601	-65 174
Zmiany w wartości odpisów:	-4 669	17 573
Odpisy utworzone w okresie	-19 649	-22 009
Umorzenia i spisania	3 758	28 251
Odwrócenie odpisów	12 711	14 305
Wycena walutowych odpisów z tytułu utraty wartości	546	-216
Inne	-2 035	-2 758
Saldo na 31 grudnia	<u>-52 270</u>	<u>-47 601</u>

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. na odpisy z tytułu utraty wartości należności z tytułu pożyczek i kredytów składały się następujące kategorie:

- utrata wartości – 50 049 tys. zł
- odpisy na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR) – 2 221 tys. zł.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. na odpisy z tytułu utraty wartości należności z tytułu pożyczek i kredytów składały się następujące kategorie:

- utrata wartości – 43 577 tys. zł
- odpisy na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR) – 4 024 tys. zł.

Metodologia w zakresie odpisów z tytułu utraty wartości oraz odpisów na straty poniesione, lecz nie zidentyfikowane (IBNR) została zaprezentowana w punkcie g istotnych zasad rachunkowości.

16) Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	120 300	118 763
	<u>120 300</u>	<u>118 763</u>

Wycena obligacji skarbowych jest wyliczana w oparciu o notowania Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wyceniane wg wartości godziwej

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Papiery wartościowe Skarbu Państwa:		
Bony skarbowe	0	0
Obligacje	120 300	118 763
	<u>120 300</u>	<u>118 763</u>

Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży wg terminów zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2017 r.	do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
<i>W tysiącach zł</i>					
Aktywa dostępne do sprzedaży	15 136	0	45 485	59 679	120 300
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	<u>15 136</u>	<u>0</u>	<u>45 485</u>	<u>59 679</u>	<u>120 300</u>

Na dzień 31 grudnia 2016 r.	do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
<i>W tysiącach zł</i>					
Aktywa dostępne do sprzedaży	0	0	84 047	34 716	118 763
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>84 047</u>	<u>34 716</u>	<u>118 763</u>

Zmiana stanu papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	118 763	88 940
Zakup	70 000	30 000
Sprzedaż i wykup	-68 200	0
Zmiany wartości godziwej	1 041	-239
Odsetki naliczone	2 145	2 003
Rozliczone odsetki należne	-2 403	-1 312
Inne zmiany/rozliczenie dyskonta	-1 046	-629
Stan na koniec okresu	<u>120 300</u>	<u>118 763</u>

17) Rzeczowe aktywa trwałe

W tysiącach zł

	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość w cenie nabycia						
Saldo na dzień 1 stycznia 2016 r.	450	131	495	3 686	131	4 893
Zwiększenia	556	0	180	267	16	1 019
Zmniejszenia	-450	-66	-176	-349	-131	-1 172
Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r.	556	65	499	3 604	16	4 740
Saldo na dzień 1 stycznia 2017 r.	556	65	499	3 604	16	4 740
Zwiększenia	0	0	47	174	0	221
Zmniejszenia	0	0	-46	-21	-16	-83
Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r.	556	65	500	3 757	0	4 878
Umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości						
Saldo na dzień 1 stycznia 2016 r.	293	100	430	3 578	0	4 401
Amortyzacja bieżącego okresu	53	5	61	109	0	228
Likwidacja i sprzedaż	-304	-49	-176	-349	0	-878
Saldo na dzień 31 grudnia 2016 r.	42	56	315	3 338	0	3 751
Saldo na dzień 1 stycznia 2017 r.	42	56	315	3 338	0	3 751
Amortyzacja bieżącego okresu	56	4	90	192	0	342
Likwidacja i sprzedaż	0	0	-46	-21	0	-67
Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r.	98	60	359	3 509	0	4 026
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2016 r.	157	31	65	108	131	492
Na dzień 31 grudnia 2016 r.	514	9	184	266	16	989
Na dzień 1 stycznia 2017 r.	514	9	184	266	16	989
Na dzień 31 grudnia 2017 r.	458	5	141	248	0	852

18) Wartości niematerialne

<i>W tysiącach zł</i>	Patenty, znaki towarowe i podobne wartości	Oprogramowanie	Nakłady	Razem
Wartość w cenie nabycia				
Saldo na 1 stycznia 2016 r.	2	6 349	0	6 351
Zwiększenia	0	45	0	45
Zmniejszenia	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2016 r.	2	6 394	0	6 396
Saldo na 1 stycznia 2017 r.	2	6 394	0	6 396
Zwiększenia	0	74	0	74
Zmniejszenia	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2017 r.	2	6 468	0	6 470
Umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości				
Saldo na 1 stycznia 2016 r.	2	6 319	0	6 321
Amortyzacja bieżącego okresu	0	41	0	41
Likwidacja i sprzedaż	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2016 r.	2	6 360	0	6 362
Saldo na 1 stycznia 2017 r.	2	6 360	0	6 362
Amortyzacja bieżącego okresu	0	54	0	54
Likwidacja i sprzedaż	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2017 r.	2	6 414	0	6 416
Wartości bilansowe				
Na dzień 1 stycznia 2016 r.	0	30	0	30
Na dzień 31 grudnia 2016 r.	0	34	0	34
Na dzień 1 stycznia 2017 r.	0	34	0	34
Na dzień 31 grudnia 2017 r.	0	54	0	54

19) Inne aktywa

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Dłużnicy różni	1 493	1 244
Koszty do rozliczenia w czasie	325	221
Pozostałe	16	21
	1 834	1 486

20) Zobowiązania wobec banków

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania terminowe	406 007	529 158
Razem brutto	406 007	529 158
Odsetki	60	71
Razem - zobowiązania wobec banków	406 067	529 229

Zobowiązania wobec banków wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	0	26 972
od 1 do 3 miesięcy	0	0
od 3 miesięcy do 1 roku	67 123	111 042
od 1 roku do 5 lat	338 884	391 144
Razem brutto	406 007	529 158
Odsetki	60	71
Razem - zobowiązania wobec banków	406 067	529 229

Zobowiązania wobec banków wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
PLN	0	26 972
EUR	67 123	111 042
CHF	338 884	391 144
Razem brutto	406 007	529 158
Odsetki	60	71
Razem - zobowiązania wobec banków	406 067	529 229

W 2017 roku Bank wywiązywał się ze wszystkich zobowiązań wynikających z umów zawartych z bankami.

21) Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Pochodne instrumenty finansowe (ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych)	11	58
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	11	58

Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	11	58
Razem brutto	11	58

Szczegółowe informacje dotyczące instrumentów finansowych zaprezentowano w nocie 13.

22) Zobowiązania wobec klientów

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kaucje stanowiące zabezpieczenie kredytów		
Osoby fizyczne	147	136
Podmioty gospodarcze	9 153	9 830
Razem brutto	9 300	9 966
Odsetki	339	319
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 639	10 285

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
do 1 miesiąca	0	97
od 1 do 3 miesięcy	43	0
od 3 miesięcy do 1 roku	1 003	94
od 1 roku do 5 lat	760	1 780
powyżej 5 lat	7 494	7 995
Razem brutto	9 300	9 966
Odsetki	339	319
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 639	10 285

Zobowiązania wobec klientów wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
PLN	7 844	8 419
EUR	1 430	1 516
CHF	26	31
Razem brutto	9 300	9 966
Odsetki	339	319
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 639	10 285

23) Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu hipotecznych listów zastawnych	1 203 968	1 275 406
Razem brutto	1 203 968	1 275 406
Odsetki	7 339	7 313
Razem - zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 211 307	1 282 719

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
od 1 do 3 miesięcy	41 705	0
od 3 miesięcy do 1 roku	0	149 907
od 1 roku do 5 lat	1 012 633	925 943
powyżej 5 lat	149 630	199 556
Razem brutto	1 203 968	1 275 406
Odsetki	7 339	7 313
Razem - zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 211 307	1 282 719

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
PLN	843 185	892 730
EUR	360 783	382 676
Razem brutto	1 203 968	1 275 406
Odsetki	7 339	7 313
Razem - zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 211 307	1 282 719

Wyemitowane papiery wartościowe wg rodzaju

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

<i>W tysiącach</i>	wartość nominalna	warunki oprocentowania	termin wykupu	rynek notowań
Hipoteczne listy zastawne PLN	100 000	Wibor + 1,00%	28-paź-2020	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	250 000	Wibor + 1,18%	14-mar-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,11%	22-lis-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,30%	22-lut-2022	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	45 200	Wibor + 0,95%	18-mar-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,95%	22-mar-2023	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,73%	20-wrz-2024	Catalyst*
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,73%	11-cze-2025	Catalyst**
Hipoteczne listy zastawne EUR	10 000	Euribor + 1,70 %	11-lut-2018	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	4 500	Euribor + 1,25 %	15-maj-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	12 000	Euribor + 1,10 %	10-sty-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	15 000	Stale 2,45%	12-lut-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	25 000	Euribor + 0,75 %	28-kwi-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	20 000	Euribor + 0,75 %	24-wrz-2021	Catalyst

* - notowane od 23 października 2017 r.

** - notowane od 12 stycznia 2018 r.

W 2017 r. emisja serii LZ-II-05 o wartości 150 mln PLN została wykupiona w całości w terminie wykupu.

Na dzień 31 grudnia 2016 r.

<i>W tysiącach</i>	wartość nominalna	warunki oprocentowania	termin wykupu	rynek notowań
Hipoteczne listy zastawne PLN	100 000	Wibor + 1,00%	28-paź-2020	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	250 000	Wibor + 1,18%	14-mar-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,11%	22-lis-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,30%	22-lut-2022	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,30%	9-gru-2017	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	45 200	Wibor + 0,95%	18-mar-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,95%	22-mar-2023	Catalyst*
Hipoteczne listy zastawne EUR	10 000	Euribor + 1,70 %	11-lut-2018	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	4 500	Euribor + 1,25 %	15-maj-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	12 000	Euribor + 1,10 %	10-sty-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	15 000	Stale 2,45%	12-lut-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	25 000	Euribor + 0,75 %	28-kwi-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	20 000	Euribor + 0,75 %	24-wrz-2021	Catalyst

* notowane od 24 października 2016 r.

W 2016 r. emisja serii LZ-II-11 o wartości 75 mln PLN została wykupiona w całości w terminie wykupu.

Zabezpieczenie emisji hipotecznych listów zastawnych stanowią wierzytelności wpisane do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych. Szczegółowe informacje zaprezentowano w nocie 32.

24) Rezerwy

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwy na świadczenia emerytalne	262	241
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	510	442
	<u>772</u>	<u>683</u>

Zmiana stanu rezerw

<i>W tysiącach zł</i>	1 stycznia 2017 r.	Utworzenie	Rozwiązanie	Wykorzystanie	31 grudnia 2017 r.
Rezerwy na świadczenia emerytalne	241	30	0	-9	262
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	442	68	0	0	510
	<u>683</u>	<u>98</u>	<u>0</u>	<u>-9</u>	<u>772</u>

<i>W tysiącach zł</i>	1 stycznia 2016 r.	Utworzenie	Rozwiązanie	Wykorzystanie	31 grudnia 2016 r.
Rezerwy na świadczenia emerytalne	193	48	0	0	241
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	378	64	0	0	442
	<u>571</u>	<u>112</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>683</u>

25) Inne zobowiązania

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwa na koszty administracyjne	2 877	2 486
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	416	403
Wierzyciele różni	1 755	1 260
Rozliczenia publiczno-prawne	404	482
	5 452	4 631

26) Kapitał własny

Kapitał zakładowy

<i>Akcje</i>	Akcje zwykłe 31.12.2017		Akcje zwykłe 31.12.2016	
	Liczba akcji <i>szt.</i>	Wartość nominalna <i>tys. zł</i>	Liczba akcji <i>szt.</i>	Wartość nominalna <i>tys. zł</i>
Akcje wyemitowane na dzień 1 stycznia	2 230	223 000	2 230	223 000
Emisja akcji za środki pieniężne	0	0	0	0
Akcje wyemitowane na dzień 31 grudnia – w pełni opłacone	2 230	223 000	2 230	223 000

Zestawienie akcji wg poszczególnych serii/emisji

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
A	akcje zwykłe imienne	300	30 000	opłacone gotówką	7-wrz-1995
B	akcje zwykłe imienne	555	55 500	opłacone gotówką	1-paź-1996
C	akcje zwykłe imienne	1	100	opłacone gotówką	18-sie-1997
D	akcje zwykłe imienne	11	1 100	opłacone gotówką	1-cze-1999
E	akcje zwykłe imienne	625	62 500	opłacone gotówką	25-kwi-2000
F	akcje zwykłe imienne	206	20 600	opłacone gotówką	16-cze-2005
G	akcje zwykłe imienne	256	25 600	opłacone gotówką	29-wrz-2006
H	akcje zwykłe imienne	276	27 600	opłacone gotówką	11-wrz-2007

Ogółem liczba wyemitowanych akcji wynosi 2 230 sztuk. Wartość nominalna każdej akcji wynosi 100 tys. zł. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Akcjonariuszem Banku jest Bank Pekao S.A. w Warszawie, który dysponuje 2 230 akcjami stanowiącymi 100% kapitału zakładowego Banku i uprawniającymi Bank Pekao S.A. do wykonywania prawa głosu ze 100% akcji.

Efekt gospodarki hiperinflacyjnej

Od daty zarejestrowania kapitału emisyjnego we wrześniu 1995 r. do grudnia 1996 r. Bank funkcjonował w warunkach hiperinflacji. MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” wymaga przekształcenia każdego składnika kapitału akcjonariuszy (z wyjątkiem niepodzielonych zysków i nadwyżki z przeszacowania) przez ogólną indeksację cen w okresie hiperinflacji. Takie retrospektywne zastosowanie skutkowałoby wzrostem kapitału zakładowego o 7 785 tys. zł oraz spadkiem niepodzielonego zysku z lat ubiegłych w tym okresie w ekwiwalentnej kwocie.

Pozostałe kapitały:

Kapitał zapasowy

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał zapasowy na dzień 1 stycznia	64 358	59 313
podział wyniku finansowego	8 721	5 045
Kapitał zapasowy na dzień 31 grudnia	<u><u>73 079</u></u>	<u><u>64 358</u></u>

Kapitał rezerwowy i kapitał z aktualizacji wyceny

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał rezerwowy		
kapitał rezerwowy	17 222	17 222
fundusz ogólnego ryzyka bankowego	6 100	6 100
	<u><u>23 322</u></u>	<u><u>23 322</u></u>
Kapitał z aktualizacji wyceny		
wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	911	67
wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających	4 013	3 656
	<u><u>4 924</u></u>	<u><u>3 723</u></u>

Podział zysku za rok ubiegły

Zgodnie z decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 marca 2017 r. całość zysku netto Banku za 2016 rok w kwocie 8 721 tys. zł została przeznaczona na zwiększenie kapitału zapasowego.

Dywidenda

Zgodnie z decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 marca 2017 r. Bank w 2017 roku nie wypłacał dywidendy.

Proponowany podział zysku za bieżący rok obrotowy

Zarząd Banku proponuje całość zysku netto Banku za 2017 rok w kwocie 5 774 tys. zł przeznaczyć na zwiększenie kapitału zapasowego.

27) Rachunkowość zabezpieczeń

Bank na dzień 31 grudnia 2017 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. Bank kontynuował rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych o zmiennym oprocentowaniu, zabezpieczonych instrumentami typu currency interest rate swap (CIRS) oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) z tytułu aktywów finansowych o zmiennym oprocentowaniu i zobowiązań finansowych o stałym oprocentowaniu, zabezpieczonych instrumentem typu interest rate swap (IRS).

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wartości godziwe	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową						
- walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	53 508	0	1 694 530	1 748 038	3 941	2 938
- swapy stopy procentowej (IRS)	0	0	62 564	62 564	3 586	0
Razem	53 508	0	1 757 094	1 810 602	7 527	2 938

Na dzień 31 grudnia 2016 r.

W tysiącach zł

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wartości godziwe	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową						
- walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	0	90 383	1 415 524	1 505 907	1 579	42 292
- swapy stopy procentowej (IRS)	0	0	66 360	66 360	4 796	0
Razem	0	90 383	1 481 884	1 572 267	6 375	42 292

Dodatkowe informacje dla zabezpieczeń przepływów pieniężnych

W 2017 roku wszystkie powiązania zabezpieczające utrzymywane przez Pekao Bank Hipoteczny S.A. były efektywne. W związku z tym, zamiana wyceny instrumentów zabezpieczających do wartości godziwej była ujmowana w funduszu z aktualizacji wyceny w kwocie 357 tys. zł (zwiększenie). Stan funduszu z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 4 013 tys. zł.

W 2016 roku wszystkie powiązania zabezpieczające utrzymywane przez Pekao Bank Hipoteczny S.A. były efektywne. W związku z tym, zamiana wyceny instrumentów zabezpieczających do wartości godziwej była ujmowana w funduszu z aktualizacji wyceny w kwocie 2 872 tys. zł (zwiększenie). Stan funduszu z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosił 3 656 tys. zł.

Przychody z tytułu odsetek od instrumentów zabezpieczających zostały zaprezentowane w nocie 1.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych kredytów i emisji hipotecznych listów zastawnych zmiennoprocentowych

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej wynikające ze zmienności przepływów pieniężnych na aktywach i zobowiązaniach finansowych o zmiennym oprocentowaniu poprzez transakcje CIRS.

Pozycja zabezpieczane

Pozycję zabezpieczaną stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów (kredyty) i portfela zobowiązań (emisje hipotecznych listów zastawnych) o zmiennej stopie procentowej.

Instrumenty zabezpieczające

Pozycję zabezpieczającą stanowią transakcje CIRS, w których Bank płaci zmiennoprocentowe przepływy walutowe, a otrzymuje zmiennoprocentowe przepływy złotowe.

Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym

Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczanych jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji CIRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych

Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana przez CIRS będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 17 marca 2023 roku.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych kredytów na zmienną stopę i emisji hipotecznych listów zastawnych na stałą stopę

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza część ryzyka zmiany przyszłych przepływów pieniężnych na aktywach finansowych o zmiennym oprocentowaniu i zobowiązaniach finansowych o stałym oprocentowaniu poprzez transakcje IRS.

Pozycja zabezpieczana

Pozycję zabezpieczaną stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów zmiennoprocentowych (kredyty) i portfela pasywów (emisje hipotecznych listów zastawnych) o stałej stopie procentowej.

Instrumenty zabezpieczające

Pozycję zabezpieczającą stanowią transakcje IRS, w których Bank płaci zmiennoprocentowe przepływy walutowe, a otrzymuje stałoprocentowe przepływy walutowe.

Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym

Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczanych jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji IRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych

Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 15 lutego 2021 roku.

Pozostałe noty

28) Wartość godziwa

Wartość godziwa bilansowych i pozabilansowych instrumentów finansowych jest to cena, za którą można sprzedać pozycję aktywów lub zaspokoić zobowiązania na zasadzie transakcji pomiędzy świadomymi i dobrze poinformowanymi stronami na warunkach rynkowych.

Ponieważ dla większości instrumentów finansowych Banku nie istnieje aktywny rynek, szacunki wartości godziwej oparte są o przewidywany przyszły przepływ środków pieniężnych, który jest dyskontowany przy użyciu bieżących stóp procentowych (z uwzględnieniem marż) w celu uzyskania wartości bieżącej netto.

Dla pozycji kasa i środki w Banku Centralnym oraz należności od banków ze względu na ich krótki termin zapadalności Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową.

Do kalkulacji wartości godziwej kredytów udzielonych klientom zastosowano wysokość aktualnie oferowanych marż z uwzględnieniem stosowanej metodologii wyliczania utraty wartości ekspozycji kredytowych (opisanej w notach poświęconych polityce rachunkowości).

Wartość godziwa listów zastawnych w publicznym obrocie, ze względu na brak aktualnych notowań na rynku Catalyst, została wyliczona w oparciu o przewidywane przyszłe przepływy. Przepływy te zostały zdyskontowane przy użyciu rynkowych stóp procentowych uwzględniających wysokość marż dostępnych na rynku.

Do kalkulacji wartości godziwej długoterminowych zobowiązań wobec banków wykorzystano przyszłe przepływy środków pieniężnych wynikające z tych zobowiązań. Przepływy te zostały zdyskontowane przy użyciu rynkowych stóp procentowych uwzględniających wysokość marż dostępnych na rynku międzybankowym. Do określenia wartości godziwej krótkoterminowych zobowiązań wobec banków, ze względu na ich krótki termin zapadalności, Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową.

Dla pozycji zobowiązania wobec klientów Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest na poziomie równym wartości bilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa i środki w Banku Centralnym oraz należności od banków	61 160	61 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 774 815	1 711 182
	<u>1 835 975</u>	<u>1 772 342</u>
Zobowiązania		
Zobowiązania wobec banków	406 067	408 132
Zobowiązania wobec klientów	9 639	9 639
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 211 307	1 226 316
	<u>1 627 013</u>	<u>1 644 087</u>

Na dzień 31 grudnia 2016 r.*W tysiącach zł*

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa i środki w Banku Centralnym oraz należności od banków	40 673	40 673
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 024 230	1 966 001
	<u>2 064 903</u>	<u>2 006 674</u>
Zobowiązania		
Zobowiązania wobec banków	529 229	543 563
Zobowiązania wobec klientów	10 285	10 285
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 282 719	1 324 109
	<u>1 822 233</u>	<u>1 877 957</u>

Na 31 grudnia 2017 roku i na 31 grudnia 2016 roku Bank dokonywał klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do trzech kategorii:

- kategoria 1 – wyceniane bezpośrednio na podstawie cen z aktywnego rynku
- kategoria 2 – wyceniane modelem na podstawie obserwowanych na rynku stawek i cen
- kategoria 3 – wyceniane modelem na podstawie nieobserwowanych na rynku stawek i cen

Na dzień 31 grudnia 2017 r.*W tysiącach zł*

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Aktywa			
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	110	0
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	120 300	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	7 527	0
	<u>120 300</u>	<u>7 637</u>	<u>0</u>
Zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	11	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	2 938	0
	<u>0</u>	<u>2 949</u>	<u>0</u>

Na dzień 31 grudnia 2016 r.

<i>W tysiącach zł</i>	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
Aktywa			
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	604	0
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	118 763	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	6 375	0
	<u>118 763</u>	<u>6 979</u>	<u>0</u>
Zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	58	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	42 292	0
	<u>0</u>	<u>42 350</u>	<u>0</u>

29) Płatności z tytułu umowy najmu

Bank zgodnie z umowami najmu zajmuje pomieszczenia biurowe oraz miejsca parkingowe. Umowy najmu zostały zawarte na czas nieokreślony w 2016 roku z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca.

W 2017 r. i 2016 r. Bank poniósł opłaty z tytułu umowy najmu powierzchni biurowej i miejsc parkingowych w wysokości odpowiednio: 1 333 tys. zł oraz 1 422 tys. zł. Powyższe opłaty zostały ujęte w rachunku zysku i strat w pozycji ogólne koszty administracyjne.

Całkowite zobowiązania z tytułu umów najmu prezentuje poniższa tabela. Zobowiązania z tytułu umów najmu zostały wyliczone na okres 10 lat licząc od daty zmiany siedziby Banku, tj. od marca 2016 roku.

Zobowiązania wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	1 325	1 363
od 1 roku do 5 lat	5 299	5 450
powyżej 5 lat	4 306	5 791
Razem	<u>10 930</u>	<u>12 604</u>

Dane w tabeli zostały wyliczone na podstawie umowy najmu, powiększone o 23% VAT.

30) Leasing finansowy

Bank zawarł jako leasingobiorca umowy leasingu finansowego, których przedmiotem są samochody osobowe.

Umowy dają Bankowi możliwość zakupu środków po zakończeniu okresu leasingu.

Wartość bilansowa netto aktywów stanowiących przedmiot leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiła 142 tys. zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosiła 185 tys. zł

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych	150	197
Odsetki z rat niezapadłych	-7	-13
Należności z tytułu leasingu finansowego - wartość bilansowa	143	184

Kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	83	87
od 1 roku do 5 lat	67	110
Razem	150	197

31) Zobowiązania warunkowe

Informacja o wszczętych postępowaniach sądowych

Na dzień 31 grudnia 2017 r. nie występują postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Banku, których wartość stanowiłaby, co najmniej 10 % kapitałów własnych Banku.

Łącznie wartość wszystkich prowadzonych spraw sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych podjętych w celu zaspokojenia wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów wynosi 164 023 tys. zł. Na wspomniane wierzytelności Bank utworzył odpisy z tytułu utraty wartości w wysokości 53 233 tys. zł. Część wspomnianych wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów jest zaewidencjonowana w ewidencji pozabilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank jest stroną pozwaną w postępowaniach przed sądami powszechnymi, w których łączna wartość przedmiotu sporu obejmuje kwotę 11 086 tys. zł. W związku z ww. postępowaniami Bank na dzień 31 grudnia 2017 roku ma utworzoną rezerwę w wysokości 510 tys. zł.

W wyniku przebiegu poszczególnych spraw sądowych, w szczególności podejmowanych czynności procesowych i orzeczeń sądowych, oraz wobec oceny zmniejszenia ryzyka niekorzystnych dla Banku rozstrzygnięć sądów, w dniu 31 stycznia 2018 roku została podjęta decyzja o rozwiązaniu rezerwy w łącznej wysokości 486 tys. zł.

W prezentowanym zakresie, 17 postępowań przeciwko Bankowi ma związek z kredytami denominowanymi tj. umowami, w których kredyt w CHF jest obsługiwany w PLN, a powód wskazuje w tym kontekście na niedozwolone postanowienia umowne, przy czym jedynie część postępowań obejmuje roszczenia o zapłatę, natomiast pozostała część stanowi powództwa o ustalenie. Łączna wartość przedmiotu sporu w tych sprawach to 8 865 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie zakończyło się żadne z postępowań sądowych, o których mowa powyżej, przy czym do dnia podpisania sprawozdania zakończyły się dwa postępowania prawomocnymi wyrokami korzystnymi dla Banku.

Zobowiązania warunkowe do udzielenia kredytów

Bank posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się niewyplacone środki pieniężne z podpisanych umów kredytowych.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania do wypłaty kredytów	<u>52 138</u>	<u>5 348</u>

Zobowiązania z tytułu transakcji pozabilansowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu transakcji pozabilansowych - instrumenty pochodne (CIRS, IRS, FX SWAP, FX)	<u>3 786 149</u>	<u>3 267 894</u>

Otrzymane pozabilansowe zobowiązania

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Finansowe, w tym:	432 849	361 958
<i>od podmiotów finansowych</i>	432 849	361 958
Gwarancyjne, w tym	356 720	411 730
<i>od podmiotów finansowych</i>	356 720	411 730
Razem	<u>789 569</u>	<u>773 688</u>

32) Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowiące zabezpieczenie emisji listów zastawnych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Nominalna wartość wierzytelności zabezpieczonych hipoteką oraz środków dodatkowych, wpisanych do rejestru stanowiących zabezpieczenie listów zastawnych	1 574 510	1 762 658
Wartość odsetek od wierzytelności wg stanu na koniec roku	43 949	45 536
Nominalna wartość hipotecznych listów zastawnych wg stanu na koniec roku	1 205 983	1 277 876
Wartość odsetek od wyemitowanych listów zastawnych wg stanu na koniec roku	30 522	31 332
Nadzabezpieczenie kapitału	<u>368 527</u>	<u>484 782</u>
Nadzabezpieczenie odsetek	<u>13 427</u>	<u>14 204</u>

Zasady emisji hipotecznych listów zastawnych, których zabezpieczenie stanowią wierzytelności banku hipotecznego zabezpieczone hipotekami określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1771 z późn.zm.).

W przypadku ogłoszenia upadłości banku hipotecznego środki uzyskane w wyniku wyegzekwowania wierzytelności wpisanych do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych mogą być wykorzystane wyłącznie dla zaspokojenia roszczeń wynikających z listów zastawnych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie środków gwarantowanych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kwota zobowiązań podlegających zabezpieczeniu*	0	0
Kwota aktywów stanowiących zabezpieczenie	200	202

* Środki pieniężne, będące przedmiotem kaucji stanowiących zabezpieczenie kredytów (art. 102 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe) nie są gwarantowane przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, natomiast są podstawą do obliczania funduszu ochrony środków gwarantowanych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji wniesionej w formie zobowiązania do zapłaty

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kwota zobowiązań podlegających zabezpieczeniu	428	0
Kwota aktywów stanowiących zabezpieczenie	599	0

Zgodnie z uchwałą Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 19 kwietnia 2017 r. nr 39/2017 Bank został zobowiązany do wniesienia składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków należnej za 2017 r. w kwocie 1 426 073,00 zł.

Zgodnie z możliwością wnoszenia składek w formie zobowiązań do zapłaty przewidzianą w tej uchwale oraz art. 303 ust. 1 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2016 roku, poz. 996 z późn.zm.), Bank wniósł maksymalną możliwą kwotę tj. 30% składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji w formie zobowiązań do zapłaty.

Bank dokonał blokady 600 sztuk obligacji skarbowych WZ0124 (ISIN: PL0000107454), o łącznej wartości nominalnej 600 000,00 PLN, zdeponowanych w KDPW SA w celu zabezpieczenia zobowiązań z tytułu składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji.

33) Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują salda o krótszym niż 3 miesiące terminie zapadalności.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kasa i środki w Banku Centralnym	50 050	11 564
Należności od banków	11 110	29 109
	<u>61 160</u>	<u>40 673</u>

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Odsetki od zaciągniętych długoterminowych kredytów	1 640	1 649
Odsetki od wyemitowanych papierów wartościowych	31 394	32 246
	<u>33 034</u>	<u>33 895</u>

34) Jednostki powiązane

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z kierownictwem Banku oraz podmiotami z nimi powiązаныmi, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególnie decyzyjne uprawnione do podejmowania decyzji. W szczególności decyzje o udzieleniu kredytu członkom Rady Nadzorczej Banku, członkom Zarządu Banku lub podmiotom powiązany z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, w kwocie przekraczającej równowartość 10 000 Euro obliczonej w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski i obowiązującego na moment podejmowania decyzji, łącznego zaangażowania Banku w stosunku do danej osoby lub podmiotu, podejmują Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku w formie oddzielnych uchwał.

Uchwały podejmowane są w głosowaniu tajnym, większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy składu organu, a w przypadku Rady Nadzorczej także w obecności jej niezależnych członków. Z posiedzenia głosowania sporządza się protokół odzwierciedlający przebieg obrad wraz ze wskazaniem w szczególności: imion i nazwisk obecnych na posiedzeniu członków Rady Nadzorczej/Zarządu Banku, liczby głosów oddanych na poszczególne uchwały oraz zdań odrębnych i/lub w przypadku transakcji nie przekraczającej równowartości 10 000 Euro obliczonej w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez NBP i obowiązującego na moment podejmowania decyzji, łącznego zaangażowania Banku w stosunku do danej osoby lub podmiotu, decyzje podejmuje Zarząd Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązane kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy.

Transakcje z podmiotami powiązаными

Bank przeprowadza transakcje z podmiotem dominującym oraz podmiotami powiązаными w ramach Grupy Pekao oraz PZU.

Transakcje z podmiotami powiązаными dokonywane są w ramach normalnej działalności biznesowej. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje wymiany walut obcych.

Bank posiada zaciągnięty kredyt w wysokości 95 000 tys. CHF w UniCredit Bank Ireland p.l.c. z datą zapadalności 17 marca 2020 rok. W dniu 27 kwietnia 2017 roku została aneksowana umowa linii kredytowej z UniCredit Bank Ireland p.l.c. w zakresie zniesienia obowiązku pozostawania w Grupie UniCredit przez Pekao Bank Hipoteczny S.A.

Wartość transakcji z podmiotami powiązаными na koniec roku oraz koszty i przychody za rok obrotowy prezentują poniższe tabele.

W tysiącach zł

	31.12.2017		31.12.2016	
	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i UCG
<i>Należności z odsetkami, w tym:</i>				
Lokaty	0	0	0	0
Należności w rachunku bieżącym	11 110	0	29 109	0
Dodatnia wartość godziwa z tyt. instrumentów pochodnych	7 629	0	6 973	0
Pozostałe aktywa	30	9	34	16
<i>Zobowiązania, w tym:</i>				
Zobowiązania wobec banków	67 127	0	138 023	391 206*
Listy zastawne	0	0	60 700	0
Ujemna wartość godziwa z tyt. instrumentów pochodnych	2 949	0	42 350	0
Pozostałe zobowiązania	0	122	0	160
<i>Transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi, w tym:</i>				
Transakcje wymiany walut:				
Forward, swap walutowy	30 156	0	74 020	0
CIRS	1 748 038	0	1 505 907	0
IRS	62 564	0	66 360	0

* - od UniCredit Bank Ireland plc

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017			01.01.2016- 31.12.2016	
	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU	Podmioty Grupy UCG**	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i UCG
Przychody z tytułu odsetek:	6 375	0	0	8 161	0
w tym od instrumentów zabezpieczających	6 428	0	0	7 712	0
Koszty z tytułu odsetek:	1 699	7	699*	3 030	1 652*
w tym od listów zastawnych	615	0	0	901	0
Koszty z tytułu prowizji	272	0	0	304	0
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi wycenianymi do wartości godziwej przez wynik finansowy	896	0	0	794	0
Pozostałe koszty	1 105	165	5	768	155

* - w tym, od UniCredit Bank Ireland plc

** - dane za okres od 01.01.2017 do 31.05.2017 (w dniu 07 czerwca 2017 r. UniCredit S.p.A dokonał sprzedaży akcji Banku Pekao stanowiącej 32,8% udziału w ogólnej liczbie głosów na WZ, jako dzień rozliczenia transakcji przyjęto dzień 31 maja 2017 r.)

35) Wynagrodzenia oraz informacje dotyczące systemu zmiennego wynagradzania

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2017- 31.12.2017 Członkowie Zarządu Banku	01.01.2016- 31.12.2016 Członkowie Zarządu Banku
Place	1 456	1 457
Pozostałe	105	106
Rezerwa na premie	538	744
	2 099	2 307

Wynagrodzenia Członków Zarządu Banku w 2017 roku obejmują:

- płace – koszty wynagrodzeń
- pozostałe – obejmują składki z tytułu ubezpieczeń społecznych
- rezerwa na premie – obejmuje rezerwę na systemy zmiennego wynagradzania ze składkami z tytułu ubezpieczeń społecznych.

W Banku funkcjonuje system zmiennego wynagradzania dla Kadry zarządzającej. Od 2016 roku systemami objęci są oprócz Zarządu Banku również pracownicy pełniący Funkcje Kluczowe w Banku (pracownicy zidentyfikowani jako osoby mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku).

W ramach niniejszego systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od realizacji indywidualnych celów uczestnika, długoterminowego podejścia motywacyjnego oraz wyników Banku. Bonus składa się z części gotówkowej i części w postaci akcji fantomowych.

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2012 r. Członkowie Zarządu Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 125 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2013 r. Członkowie Zarządu Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 229 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2014 r. Członkowie Zarządu Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 85 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2015 r. Członkowie Zarządu Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 92 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2016 r. Członkowie Zarządu Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 145 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania wprowadzonego w 2016 r. Funkcje Kluczowe Banku w 2017 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 59 tys. zł (wraz ze składami z tytułu ubezpieczeń społecznych).

Na 31 grudnia 2017 r. Bank posiada następujące transakcje płatności w formie akcji fantomowych (nabytych i odroczonej):

System 2013, System 2014, System 2015, System 2016, System 2017	
Transakcje płatne w formie akcji fantomowych w środkach pieniężnych	
Data rozpoczęcia okresu oceny	System 2013: 1 stycznia 2013 System 2014: 1 stycznia 2014 System 2015: 1 stycznia 2015 System 2016: 1 stycznia 2016 System 2017: 1 stycznia 2017
Data przyznania programu	System 2013: 30 lipca 2013 System 2014: 31 lipca 2014 System 2015: 16 września 2015 System 2016: 19 września 2016 System 2017: 22 września 2017
Liczba nabytych akcji fantomowych	System 2013: 2 587 sztuk System 2014: 2 011 sztuk System 2015: 2 661 sztuk System 2016: 2 993 sztuki System 2017: ustalana po ocenie uczestnika systemu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego Banku za rok, którego dotyczy ocena
Data zapadalności	System 2013: 31 lipca 2018 System 2014: 31 lipca 2020 System 2015: 31 lipca 2021 System 2016: 31 lipca 2021 dla Funkcji Kluczowych; 31 lipca 2022 dla Członków Zarządu Banku System 2017: 31 lipca 2022 dla Funkcji Kluczowych; 31 lipca 2023 dla Członków Zarządu Banku
Data nabycia praw dla Systemu 2013	40% po 1 roku od daty przyznania 40% po 3 latach od daty przyznania 20% po 4 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2014	40% po 1 roku od daty przyznania 30% po 4 latach od daty przyznania 30% po 5 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2015	40% po 1 roku od daty przyznania 24% po 3 latach od daty przyznania 12% po 4 latach od daty przyznania 24% po 5 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2016 - Zarząd Banku	40% po 1 roku od daty przyznania 24% po 3 latach od daty przyznania 12% po 4 latach od daty przyznania 24% po 5 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2017 - Zarząd Banku	40% po 1 roku od daty przyznania 24% po 3 latach od daty przyznania 12% po 4 latach od daty przyznania 24% po 5 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2016 - Funkcje Kluczowe	60% po 1 roku od daty przyznania 20% po 3 latach od daty przyznania 20% po 4 latach od daty przyznania
Data nabycia praw dla Systemu 2017 - Funkcje Kluczowe	60% po 1 roku od daty przyznania 20% po 3 latach od daty przyznania 20% po 4 latach od daty przyznania
Warunki nabycia uprawnień	Ocena kontroli wyników Ocena zgodności Spełnienie warunków opartych na wynikach finansowych Banku za dany okres
Rozliczenie programu	W dniu nabycia uprawnień uczestnikowi zostaje wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych

Członkowie Rady Nadzorczej, z wyłączeniem niezależnych Członków Rady Nadzorczej, nie pobierają wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A.

Niezależni Członkowie Rady Nadzorczej otrzymali w 2017 roku wynagrodzenie łącznie w wysokości 98 tys. zł.

36) Umowy znaczące dla Banku, umowy współpracy, kooperacji

Umowy kredytowe

Pekao Bank Hipoteczny S.A. w roku 2017 zawarł następujące umowy znaczące dla Banku:

- W dniu 20 grudnia 2017 r. Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przelewu wierzytelności z tytułu kredytu inwestycyjnego udzielonego Kredytobiorcy przez Bank Pekao S.A, na podstawie której w dniu złożenia odpowiednich wniosków o wpis hipoteki do właściwego sądu rejonowego prowadzącego księgi wieczyste nastąpi przelew wierzytelności na Bank w planowanym terminie do końca pierwszego miesiąca 2018 roku. Łączna kwota zaangażowania Banku w kredycie syndykowanym z Bankiem Pekao S.A. wyniesie 12.000 tys. EUR. Oprocentowanie kredytu oparte jest o stawkę 3M EURIBOR (w przypadku, jeśli EURIBOR jest poniżej zera, wówczas przyjmuje się wartość zero powiększoną o marżę Banku). Termin ostatecznej spłaty kredytu przypada 5 lat począwszy od daty pierwszej wypłaty kredytu dla Kredytobiorcy, nie później niż do 30.06.2022 roku. Zapłata za wierzytelność została dokonana w dniu 29 stycznia 2018 r.

Umowy dotyczące linii kredytowych

W dniu 24 lutego 2017 r. Bank podpisał aneks do umowy dotyczącej linii kredytowej zawartej z Bankiem Pekao S.A. Aneks dotyczył przedłużenia okresu kredytowania oraz terminu ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego. Zgodnie z ww. aneksem okres kredytowania ustalono na dzień 28 lutego 2018 r., a termin ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego na dzień 28 lutego 2024 r. Równocześnie w aneksie wprowadzono możliwość podwyższenia marży kredytowej w sytuacji wystąpienia określonych (w ww. umowie) warunków naruszenia umowy.

37) Zdarzenia po dacie bilansowej

Nie odnotowano istotnych zdarzeń po dacie bilansowej.

Informacje o bieżącym przebiegu spraw sądowych zostały opisane w części niniejszego sprawozdania dot. postępowań sądowych (Nota nr 31 – Zobowiązania warunkowe).

38) Główne wartości szacunkowe stosowane w polityce księgowej

Ustalenie wartości bilansowych niektórych aktywów i zobowiązań wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Bank ocenia czy na koniec okresu sprawozdawczego istnieją obiektywne przesłanki wskazujące na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje obiektywna przesłanka utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń, które pojawiły się po początkowym rozpoznaniu aktywa („zdarzenie powodujące stratę”) i zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na szacowane przyszłe przepływy finansowe związane z pojedynczym składnikiem aktywa finansowego lub grupy aktywów finansowych. Przy czym nie jest konieczne zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia, które spowodowało utratę wartości.

W sytuacji, gdy istnieje obiektywna przesłanka, że strata z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek, należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu została poniesiona, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów, a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy zwrotu z aktywów finansowych w początkowym ujęciu. Szacowany w ten sposób odpis aktualizacyjny pomniejsza wartość bilansową netto należności od klientów i ma wpływ na szacowanie korekty z tytułu odsetek od wartości odzyskiwalnej. Metodologia i założenie wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych podlegają okresowym przeglądom.

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała nowy standard, MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który został zatwierdzony przez Komisję Europejską Rozporządzeniem nr 2016/2067 z dnia 22 listopada 2016 roku. Stosowanie MSSF 9 obowiązuje w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

Nowy standard wprowadzi zmieniony model klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, model utraty wartości instrumentów finansowych oparty na koncepcji „straty oczekiwanej” oraz nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Projekt wdrożenia MSSF 9 w Banku

Zarząd Banku powołał dwa zespoły projektowe dedykowane wdrożeniu MSSF9:

- zespół „Klasyfikacja i wycena”,
- zespół „Utrata wartości”.

W zespole projektowym zaangażowane są głównie komórki organizacyjne z Obszaru Operacji i Finansów oraz Obszaru Ryzyka wspierane przez departamenty biznesowe, informatyki i organizacji. Prace projektowe w Banku prowadzone były z udziałem doradczej firmy zewnętrznej.

Szczegółowy opis dotyczący klasyfikacji i wyceny znajduje się w nocie nr 39, natomiast w zakresie utraty wartości w nocie nr 40.

Rachunkowość zabezpieczeń

Bank skorzystał z wyboru jaki daje MSSF 9 i będzie kontynuował stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta będzie miała zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Fundusze własne

Bank działając na podstawie art. 473a ust. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenie CRR”), w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego, podjął decyzję co do stosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR w trakcie trwania okresu przejściowego.

Rozporządzenie zakłada powiększanie kapitału podstawowego Tier 1 o część wzrostu odpisów na oczekiwane straty kredytowe w trakcie pięcioletniego okresu przejściowego. Wzrost odpisów jest liczony jako różnica pomiędzy poziomem odpisów kalkulowanych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, a poziomem odpisów kalkulowanych zgodnie z MSR 39 na dzień 31 grudnia 2017 roku. Na 2018 rok dozwolone jest powiększenie Tier 1 o 95% wartości wzrostu odpisów.

39) Klasyfikacja i wycena

Klasyfikacja i wycena aktywów finansowych, według wymogów MSSF 9, zależy od:

- modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek (ang. *solely payments of principal and interest*, w skrócie: „SPPI”).

Model biznesowy

Sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

1) Model zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy („HTC”, ang. *held to collect*):

- celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Aktywa są zarządzane z zamiarem realizowania przepływów pieniężnych poprzez otrzymywanie płatności wynikających z umowy w całym okresie życia instrumentu;
- sprzedaże wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, nie zależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu, nie są sprzeczne z założeniami modelu HTC;
- portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu HTC pod warunkiem, że sprzedaże te:
 - charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
 - są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Banku uznaje się za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
 - mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.

2) Model którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych („HTC&FS”, ang. *both held to collect and for sale*):

- celem modelu biznesowego jest zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowności i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych);
- model zakłada większą częstotliwość i wartość sprzedaży niż model HTC (gdyż sprzedaż aktywów finansowych jest niezbędna do realizacji celu modelu biznesowego, a nie jest tylko jego działaniem sporadycznym).

3) Inne modele („OTHER”):

- model biznesowy, który nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS;
- głównym celem modelu OTHER nie jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału;
- do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:
 - portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów;

- portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej;
- portfele zawierające aktywa klasyfikowane jako „przeznaczone do obrotu”, tj.:
 - a) zostały nabyte w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - b) w momencie początkowego ujęcia są częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
 - c) są instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Zidentyfikowane modele biznesowe w Banku:

Model biznesowy	Grupy / portfele aktywów finansowych	Uzasadnienie
HTC 1	<ul style="list-style-type: none"> • należności od NBP i banków, • kredyty i pożyczki udzielone klientom z wyłączeniem kredytów i pożyczek w CHF 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych.
HTC 2	<ul style="list-style-type: none"> • należności z tytułu kredytów i pożyczek w CHF o celu mieszkaniowym 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jednak ze względu na ewentualne sprzedaże portfela kredytów w CHF o celu mieszkaniowym Bank zdecydował się na wyodrębnienie nowego koszyka modelu HTC.
HTC 3	<ul style="list-style-type: none"> • należności z tytułu kredytów i pożyczek w CHF o pozostałych celach innych niż cele mieszkaniowe 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jednak ze względu na ewentualne sprzedaże portfela kredytów w CHF o pozostałych celach innych niż cel mieszkaniowy Bank zdecydował się na wyodrębnienie nowego koszyka modelu HTC.
HTC&FS	<ul style="list-style-type: none"> • papiery wartościowe (w tym obligacje i bony skarbowe) 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w celu zarządzania bieżącymi potrzebami płynnościowymi, w tym utrzymywania limitów listów zastawnych).
OTHER	<ul style="list-style-type: none"> • instrumenty pochodne 	Aktywa finansowe spełniają definicję „przeznaczonych do obrotu”.

Charakterystyka umownych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Test charakterystyk przepływów pieniężnych wynikających z umowy („**Test SPPI**”, ang. *solely payment of principal and interest*) ma na celu ocenę, czy warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Zgodnie z zapisami MSSF 9 kwota główna stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania. Odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Banku i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kwoty głównej pozostającej do spłaty w danym momencie.

Bank przeprowadził ocenę spełnienia kryterium SPPI, przy czym dla:

- 1) Kredyty – KOMERCJA:
 - testy SPPI zostały wykonane dla każdej umowy komercyjnej odrębnie (ocena na poziomie indywidualnym),
 - ocena charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wskazuje, że wszystkie kredyty komercyjne aktywne, tj. posiadające zaangażowanie bilansowe, spełniają kryterium SPPI,
- 2) Kredyty – DETAL:
 - testy SPPI zostały wykonane dla wybranej próby kredytów detalicznych stanowiących min. 10% detalicznego portfela kredytowego Banku – Bank przy wyborze próby kredytów detalicznych brał pod uwagę okres udzielenia danej umowy kredytowej tak aby próba zawierała umowy udzielone w różnych kwartałach, próba pokryła wszystkie grupy produktowe o homogenicznych klauzulach umownych w portfelu Banku na dzień wejścia w życie MSSF9 - (ocena na poziomie zagregowanym),
 - ocena charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wskazuje, że kredyty detaliczne spełniają kryterium SPPI,
- 3) Papiery wartościowe:
 - testy SPPI zostały wykonane dla każdego papieru wartościowego o określonym kodzie ISIN odrębnie (ocena na poziomie indywidualnym),
 - ocena charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wskazuje, że papiery wartościowe spełniają kryterium SPPI.

40) Utrata wartości

W modelu impairmentowym wysokość stosownego odpisu z tytułu utraty wartości określana jest na jeden z trzech sposobów w zależności od zmiany poziomu ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia (3 koszyki), a sama wysokość odpisu odnosi się nie do poniesionej a do oczekiwanej straty kredytowej, przy czym dla ekspozycji w przypadku których nie zidentyfikowano istotnego wzrostu poziomu ryzyka od początkowego ujęcia oczekiwane straty określane będą w 12-sto miesięcznym horyzoncie czasowym, a dla ekspozycji dla których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu początkowego ujęcia w horyzoncie czasowym wyznaczonym przez oczekiwaną długość trwania ekspozycji.

W zakresie klasyfikacji aktywów kredytowych utrzymane zostały obowiązujące w MSR 39 zasady identyfikacji sytuacji default (koszyk 3) natomiast w zakresie klasyfikacji aktywów z kategorii no default do poszczególnych koszyków stosowane jest odmienne podejście dla poszczególnych segmentów:

- dla segmentu osób fizycznych z uwagi na brak behawioralnego modelu PD Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji do koszyka 2 przy wykorzystaniu drzewa decyzyjnego wyznaczonego na bazie informacji o terminowości regulowania zobowiązań przez klienta,
- dla segmentu przedsiębiorstw Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji do koszyka 2 poprzez porównanie dożywnego PD dla danej ekspozycji z wartością progową wyznaczoną przy wykorzystaniu regresji kwantylowej zależną od pierwotnej oceny ryzyka kredytowego i czasu, który upłynął od przedmiotowej oceny,
- dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego oraz dla pozostałych aktywów (obligacje skarbowe, rachunki nostro i lokaty) zastosowano kryterium niskiego ryzyka kredytowego (brak klasyfikacji do koszyka 2).

Niezależnie od powyższego zastosowanie mają dodatkowo następujące kryteria jakościowe:

- zaklasyfikowanie ekspozycji na listę WATCH,
- wystąpienie opóźnienia w spłacie przekraczającego 30 dni.

Modele klasyfikacji zbudowane dla osób fizycznych i przedsiębiorstw do koszyka 2 klasyfikują średnio procent ekspozycji zbliżony do średniego 3-letniego PD dla danego segmentu.

Kalkulacja wysokości odpisów

Metoda ustalenia odpisów z tytułu utraty wartości dla ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 3 polega na szacowaniu wysokości odpisu przez porównanie wartości bilansowej kredytu z wartością bieżącą szacowanych indywidualnie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W przypadku kiedy po dokonaniu szacunków wyznaczony odpis wynosi zero wyznaczana jest rezerwa kolektywna w horyzoncie dożywotnim, której wielkość jest uzależniona od wartości bilansowej ekspozycji oraz charakterystyki homogenicznego koszyka kredytowego, do którego kredyt ten jest klasyfikowany.

Kalkulacja odpisów dla koszyków 1 i 2 opiera się na zdefiniowaniu i wyznaczeniu dla każdej ekspozycji następujących miar:

- PD (prawdopodobieństwo defaultu)
- LGD (strata w sytuacji wystąpienia default)
- EAD (ekspozycja na moment wystąpienia default)

Wartości powyższych miar wyznaczone są dla każdego okresu pomiędzy datami, w których zgodnie z istniejącym harmonogramem płatności zaplanowany jest przepływ, w horyzoncie 12 miesięcy (koszyk 1) lub dożywotnim (koszyk 2).

PD (prawdopodobieństwo defaultu)

Estymacja parametrów wieloletnich PD przeprowadzana jest przy wykorzystaniu metody bezpośredniego dopasowania funkcji do empirycznych wartości skumulowanych stóp default (default rate). Estymacja parametrów przeprowadzana jest indywidualnie dla poszczególnych homogenicznych grup ryzyka (tj. grup dni opóźnień dla segmentu osób fizycznych oraz grup ryzyka nadanych przy wykorzystaniu modelu oceny punktowej dla segmentu przedsiębiorstw), a uzyskane funkcje definiują wartości skumulowanych PD w kolejnych interwałach czasu.

Uzyskane zgodnie z powyższym wieloletnie parametry PD są korygowane w celu uwzględnienia bieżących i prognozowanych przyszłych informacji makroekonomicznych.

LGD (strata w sytuacji wystąpienia default)

Wyznaczenie wartości LGD opiera się na oszacowaniu wartości bieżącej oczekiwanych przepływów pieniężnych poszczególnych ekspozycji z danego koszyka kredytowego oraz porównaniu jej z wielkością ekspozycji w sytuacji zaistnienia zdarzenia default w danym momencie. Szacując wysokość oczekiwanych przepływów Bank bierze pod uwagę wartość rynkową zabezpieczeń poszczególnych ekspozycji oraz stosuje następujące parametry charakteryzujące koszyki kredytowe, do których zaliczane są poszczególne ekspozycje:

- stopa „uzdrowień” ekspozycji z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu spłat dokonywanych przez klientów z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu realizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych z danego koszyka kredytowego,
- minimalna wartość stopy straty dla koszyka kredytowego w przypadku niewypłacalności,
- szacowany okres windykacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

EAD (ekspozycja na moment wystąpienia default)

Bank wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia default bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt przedpłat kapitału powodujący zmniejszenie wartości ekspozycji narażonej na ryzyko,
- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,

- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

W przypadku rachunków, dla których na datę referencyjną występuje część pozabilansowa w ramach kalkulacji EAD Bank uwzględnia oczekiwania odnośnie przyszłych wypłat oraz przepływów pieniężnych, które wystąpią do daty default.

Proces kalkulacji odpisów dla koszyków 1 i 2 przeprowadzany jest oddzielnie dla zdefiniowanych scenariuszy makroekonomicznych, zaś ostateczna wartość odpisu jest średnią ważoną z uzyskanych wyników ważoną prawdopodobieństwem poszczególnych scenariuszy.

Dla segmentów JST oraz dla pozostałych aktywów Bank przyjmuje podejście uproszczone w kalkulacji odpisów przyjmując następujące założenia:

- przyjęcie LGD na poziomie 100%,
- EAD równe wartości bilansowej brutto ekspozycji,
- wyznaczanie PD na bazie danych zewnętrznych,
- dla lokat i obligacji data końca zgodna z terminem kontraktowym, zaś dla rachunków nostro zapadalność 1 rok,
- kalkulacja odpisów dla jednego scenariusza.

41) Ujawnienia ilościowe na moment pierwszego zastosowania MSSF 9

Poniższa tabela stanowi ujawnienie na moment pierwszego zastosowania MSSF 9 kategorii wyceny aktywów i zobowiązań finansowych oraz ich wartości bilansowych wg MSR 39 oraz nowych kategorii wyceny aktywów i zobowiązań finansowych oraz ich wartości bilansowych wg MSSF 9.

<i>W tysiącach zł</i>	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Kasa i środki w Banku Centralnym	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	50 050	50 049
Należności od banków	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	11 110	11 100
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	110	110
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej	Wyceniane w wartości godziwej	7 527	7 527
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 774 815	1 769 544
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał	120 300	120 300
Inne aktywa	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 985	3 396
Aktywa razem			1 966 897	1 962 026

<i>W tysiącach zł</i>	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Zobowiązania wobec banków	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	406 067	406 067
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	11	11
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej	Wyceniane w wartości godziwej	2 938	2 938
Zobowiązania wobec klientów	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	9 639	9 639
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 211 307	1 211 307
Inne zobowiązania	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	6 836	6 340
Zobowiązania razem			1 636 798	1 636 302

<i>W tysiącach zł</i>	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Kapitał zakładowy	223 000	223 000
Kapitał zapasowy i rezerwy	96 401	96 401
Kapitał z aktualizacji wyceny	4 924	5 003
Wynik z lat ubiegłych	0	-4 454
Wynik z roku bieżącego	5 774	5 774
Kapitał własny razem	330 099	325 724
Zobowiązania i kapitał własny razem	1 966 897	1 962 026

Poniższa tabela stanowi uzgodnienie wartości bilansowych aktywów finansowych wg kategorii wyceny w ramach MSR 39 z wartościami bilansowymi tych pozycji wg kategorii ich wyceny w ramach MSSF 9, na datę pierwszego zastosowania MSSF 9.

W tysiącach zł

Aktywa finansowe - Wyceniane według zamortyzowanego kosztu

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Kasa i środki w Banku Centralnym				
Bilans otwarcia	50 050			
Aktualizacja wyceny		0	-1	
Bilans zamknięcia				50 049
Należności od banków				
Bilans otwarcia	11 110			
Aktualizacja wyceny		0	-10	
Bilans zamknięcia				11 100
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
Bilans otwarcia	1 774 815			
Aktualizacja wyceny		0	-5 271	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		0	0	
Bilans zamknięcia				1 769 544

W tysiącach zł

Aktywa finansowe – Dostępne do sprzedaży

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
Bilans otwarcia	120 300			
Reklasyfikacja do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		0	0	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał - instrumenty dłużne		-120 300	0	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		0	0	
Bilans zamknięcia				0

W tysiącach zł

Aktywa finansowe – Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
Bilans otwarcia	0			
Reklasyfikowane z dostępnych do sprzedaży		120 300	0	
Reklasyfikowane z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		0	0	
Bilans zamknięcia				120 300

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu zamknięcia salda odpisów z tytułu utraty wartości kalkulowanych zgodnie z MSR 39 oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe kalkulowane zgodnie z MSR 37 na dzień 31 grudnia 2017 r. do bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z zapisami MSSF 9 na 1 stycznia 2018 r.

W tysiącach zł	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9	Wartość odpisów wg MSR 39 / MSR 37 na 31.12.2017	Aktualizacja wyceny	Inne (*)	Wartość odpisów wg MSSF 9 na 01.01.2018
Kasa i środki w Banku Centralnym	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	1	0	1
Należności od banków	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	10	0	10
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	52 270	5 271	48 757	106 298
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał	0	98	0	98
Rezerwy (na ekspozycje pozabilansowe)	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	0	116	0	116

(*) Pozycja "Inne" obejmuje zmiany poziomu odpisów, który nastąpił w korespondencji z analogiczną zmianą wartości bilansowej brutto, w tym:

(1) wzrost odpisów w wyniku dostosowania wartości bilansowej brutto do wymogów MSSF 9 (ujęcie odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności w Koszyku 3 i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów) oraz

(2) spadek odpisów dla należności zaklasyfikowanych do kategorii POCl, które na dzień początkowego ujęcia ujmowane są w wartości godziwej i nie wykazują salda odpisów.

W efekcie zmiany opisane powyżej nie miały wpływu na poziom kapitałów Banku.

Poniższa tabela przedstawia wpływ netto (wpływ brutto pomniejszony o efekt podatkowy) pierwszego zastosowania MSSF 9 na pozycje kapitałów

<i>W tysiącach zł</i>	Wpływ pierwszego zastosowania MSSF na 01.01.2018
Kapitał z aktualizacji wyceny	
Kapitał z aktualizacji wyceny na 31.12.2017 wg MSR 39	4 924
Aktualizacja wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, brutto	98
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-19
Aktualizacja wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, netto	79
Kapitał z aktualizacji wyceny na 01.01.2018 wg MSSF 9	5 003
Wynik z lat ubiegłych	
Wynik z lat ubiegłych na 31.12.2017 wg MSR 39	0
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez kapitał oraz zobowiązań pozabilansowych, brutto	5 496
Podatek odroczony z tytułu ujęcia odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez kapitał oraz zobowiązań pozabilansowych	-1 042
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez kapitał oraz zobowiązań pozabilansowych, netto	-4 454
Wynik z lat ubiegłych na 01.01.2018 wg MSSF 9	-4 454

Poniższa tabela przedstawia fundusze własne, współczynniki kapitałowe, jak również wskaźnik dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR.

<i>W tysiącach zł</i>	Wartość na 31/12/2017	Wartość na 01/01/2018 – z zastosowaniem okresu przejściowego	Wartość na 01/01/2018 – bez zastosowania okresu przejściowego
Fundusze własne:			
1. Kapitał podstawowy Tier I, w tym:	320 075	320 114	315 883
- instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	223 000	223 000	223 000
- kapitał zapasowy, kapitał rezerwowany, fundusze ogólnego ryzyka bankowego	96 401	96 401	96 401
- skumulowane inne całkowite dochody	4 924	5 003	5 003
- strata lat ubiegłych	0	- 4 454	- 4 454
- korekta z tytułu okresu przejściowego dla straty lat ubiegłych z tytułu MSSF 9	0	4 231	0
- korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-4 013	-4 013	-4 013
- inne wartości niematerialne i prawne	-54	-54	-54
- inne korekty	-183	0	0
2. Kapitał dodatkowy Tier I	0	0	0
3. Kapitał Tier II	0	0	0
Fundusze własne (Tier I+ Tier II)	320 075	320 114	315 883
Wymogi kapitałowe:			
1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	130 259	130 034	129 456
2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	0	0	0
3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	5 191	5 024	5 024
Całkowity wymóg kapitałowy	135 450	135 058	134 480
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	18,90%	18,96%	18,79%
Współczynnik kapitału Tier I (%)	18,90%	18,96%	18,79%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,90%	18,96%	18,79%
Dźwignia finansowa:			
Ekspozycje razem, w tym:	2 098 321	2 103 657	2 095 212
- pozycje pozabilansowe	26 069	26 069	26 069
- instrumenty pochodne	110 236	110 236	110 236
- inne ekspozycje z księgi bankowej	1 966 266	1 971 642	1 967 428
- odliczona kwota aktywów – Tier I	-4 250	-4 290	-8 521
Fundusze własne	320 075	320 114	315 883
Wskaźnik dźwigni (%)	15,25%	15,22%	15,08%

Cele i zasady zarządzania ryzykiem

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oparta jest o następujące kierunki działania:

- apetyt na ryzyko pozostaje na poziomie zapewniającym bezpieczne zarządzanie ryzykiem i utrzymanie wysokich ocen nadzorczych i ratingowych,
- kontynuowane będą działania w zakresie udzielania kredytów, monitorowania portfela i windykacji ekspozycji mające na celu poprawę jakości portfela kredytowego,
- zasady i procedury zarządzania ryzykiem pozostaną skoordynowane z zasadami i działaniami obowiązującymi w Banku Pekao SA,
- utrzymanie współczynnika wypłacalności i kapitału wewnętrznego na bezpiecznym poziomie przy zachowaniu standardów obowiązujących w grupie Banku Pekao SA,
- utrzymywanie aktywów płynnych w wysokości umożliwiającej efektywne zarządzanie płynnością przy zachowaniu zrównoważonej struktury przepływów określonej przez limity płynności strukturalnej oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy płynności.

Kierując się powyższym Bank identyfikuje, mierzy, monitoruje i zarządza wszystkimi rodzajami ryzyk we współpracy z jednostkami kontroli ryzyka i zarządzania ryzykiem podmiotu dominującego.

W 2017 roku Bank aktualizował wewnętrzne zasady, regulacje i procedury działania w celu dostosowania procesu zarządzania ryzykami do nowych wymagań nadzorczych i standardów Grupy Kapitałowej, do której Bank należy przy czym działania te nie miały istotnego wpływu na jakość i zakres procesów zarządzania ryzykami.

42) Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest podstawowym rodzajem ryzyka występującym w Banku mającym istotny wpływ na jego wyniki.

Poniższe zestawienie przedstawia maksymalne narażenie Banku na ryzyko kredytowe dla pozycji bilansowych i pozabilansowych bez uwzględniania posiadanych zabezpieczeń i innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Należności od Banku Centralnego	50 050	11 564
Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 785 925	2 053 339
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	110	604
Pochodne instrumenty zabezpieczające	7 527	6 375
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	120 300	118 763
Pozostałe aktywa	2 985	2 855
Ekspozycja bilansowa	1 966 897	2 193 500
Zobowiązania do udzielenia kredytu	52 138	5 348
Ekspozycja pozabilansowa	52 138	5 348
Razem	2 019 035	2 198 848

Pomiar/identyfikacja ryzyka kredytowego jest w pełni scentralizowany. Pomiar ten obejmuje:

- 1) ocenę zdolności klienta do terminowej realizacji zobowiązań wobec Banku na etapie:
 - a) podejmowania decyzji o udzieleniu kredytu,
 - b) monitorowania ekspozycji kredytowej w trakcie jej istnienia, aż do momentu jej wygaśnięcia,
- 2) administrowanie udzielonymi kredytami,
- 3) monitorowanie ekspozycji kredytowych i ich zabezpieczeń,
- 4) realizację ewentualnych procesów restrukturyzacji i windykacji.

Elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest także szacunek odpisów z tytułu utraty wartości na poszczególne ekspozycje kredytowe.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez dostosowywanie zasad działalności do zmieniającego się profilu ryzyka kredytowego i skali działalności Banku, zewnętrznych regulacji i standardów obowiązujących w grupie kapitałowej, a także poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego.

Poniższe zestawienie prezentuje jakość portfela kredytowego Banku:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Ekspozycje nieprzeterminowane*, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	1 583 496	1 830 464
Przedsiębiorstwa***	814 064	1 015 930
Osoby fizyczne	769 432	814 534
Ekspozycje przeterminowane**, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	45 161	53 568
Przedsiębiorstwa***	14 371	15 079
Osoby fizyczne	30 790	38 489
Ekspozycje, w przypadku, których nastąpiła utrata wartości	156 119	150 280
Przedsiębiorstwa***	64 299	65 726
Osoby fizyczne	91 820	84 554
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	2 034 312
Odsetki	42 309	37 519
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270	-47 601
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815	2 024 230

*bez opóźnień przekraczających 30 dni w spłacie kredytu

**z opóźnieniami w spłacie kredytu przekraczającymi 30 dni

*** łącznie z jednostkami samorządu terytorialnego

Dla Banku jako banku hipotecznego, istotną rolę spełniają zabezpieczenia na nieruchomościach, co ma odzwierciedlenie w kwocie odpisów. W hipotecznej sytuacji nie uwzględniania w/w zabezpieczeń odpisy z tytułu utraty wartości byłyby wyższe i wynosiłyby 128 562 tys. zł w przypadku kredytów dla osób fizycznych i 120 735 tys. zł w przypadku kredytów dla przedsiębiorstw. Z łącznej kwoty 249 297 tys. zł:

- 1) 231 297 tys. zł stanowiłyby rezerwy dla kredytów z rozpoznaną utratą wartości
- 2) 18 000 tys. zł stanowiłyby rezerwy IBNR.

Wartość ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości, a dla których w wyniku indywidualnej wyceny uwzględniającej wartość zabezpieczeń nie ma konieczności tworzenia odpisu indywidualnego z tytułu trwałej utraty wartości wynosi 122 795 tys. zł. na 31 grudnia 2017 r. (113 756 tys. zł na 31 grudnia 2016 r.). Ekspozycje te zostały objęte odpisem IBNR w wysokości 677 tys. zł na 31 grudnia 2017 r. (1 033 tys. zł na 31 grudnia 2016 r.).

Wartość bilansowa ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości według okresów przeterminowania prezentuje poniższe zestawienie:

W tysiącach zł

	Należności od banków		Przedsiębiorstwa*		Osoby fizyczne	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
- nieprzeterminowane	11 110	29 109	801 803	989 080	736 242	772 188
- do 30 dni	0	0	16 209	30 278	35 704	44 431
- powyżej 30 dni do 60 dni	0	0	681	4 205	6 993	8 487
- powyżej 60 dni do 90 dni	0	0	1 165	2 982	7 952	5 917
- powyżej 90 dni**	0	0	14 192	9 172	18 426	27 254
Razem brutto	11 110	29 109	834 050	1 035 717	805 317	858 277
Rezerwa IBNR						
- nieprzeterminowane	0	0	-445	-1 011	-680	-1 127
- do 30 dni	0	0	-19	-49	-153	-227
- powyżej 30 dni do 60 dni	0	0	-1	-100	-179	-344
- powyżej 60 dni do 90 dni	0	0	-1	-7	-227	-355
- powyżej 90 dni	0	0	-192	-226	-324	-577
Razem	0	0	-658	-1 393	-1 563	-2 630
Wartość bilansowa netto należności bez rozpoznanej utraty wartości						
	11 110	29 109	833 392	1 034 324	803 754	855 647

* łącznie z jednostkami samorządu terytorialnego

**kredyty, dla których Bank nie stwierdził utraty wartości w drodze analizy indywidualnej.

Poniższe zestawienie prezentuje wartość bilansową ekspozycji, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości w podziale na klasy aktywów.

	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			
	Przedsiębiorstwa		Osoby fizyczne	
	2017	2016	2017	2016
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	83 191	81 985	104 529	95 851
Szacowane kwoty odzysku z wpłat kredytobiorcy i zabezpieczeń	57 875	59 569	80 130	75 085
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	25 580	22 654	24 468	20 923
Wartość bilansowa netto należności ze stwierdzoną utratą wartości	57 611	59 331	80 061	74 928

W 2017 r. (analogicznie do 2016 r.) Bank nie rozpoznał utraty wartości w przypadku ekspozycji wobec banków.

Głównymi czynnikami uwzględnianymi przy analizie utraty wartości poszczególnych ekspozycji są trudności finansowe dłużnika oraz naruszenie umowy (w szczególności opóźnienia w spłatach). Szczegółowe informacje na temat przesłanek utraty wartości oraz ustalania odpisów z tytułu utraty wartości zostały przedstawione w części g istotnych zasad rachunkowości.

Elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest również ograniczanie poziomu koncentracji ekspozycji kredytowych wobec pojedynczych dłużników lub grupy dłużników powiązanych,

a także przeciwdziałanie potencjalnym stratom mogącym powstać w związku z występowaniem w Banku znaczących ekspozycji wobec podmiotów należących do jednego sektora gospodarczego, pochodzących z jednego regionu geograficznego bądź powiązanych w inny sposób.

Bank ogranicza powyższe ryzyko poprzez system limitów wewnętrznych i zewnętrznych. Bank przeprowadza także testy warunków skrajnych na ryzyka koncentracji.

Poniższe zestawienie prezentuje 10 największych ekspozycji kredytowych znajdujących się w portfelu Banku.

W tysiącach zł / %

Rodzaj	31 grudnia 2017 r.		Rodzaj	31 grudnia 2016 r.	
	Ekspozycja całkowita w tysiącach złotych	Udział ekspozycji w portfelu kredytowym		Ekspozycja całkowita w tysiącach złotych	Udział ekspozycji w portfelu kredytowym
Komercja	49 975	2,80%	Komercja	52 970	2,60%
Komercja	48 464	2,72%	Komercja	52 665	2,59%
Komercja	48 067	2,69%	Komercja	52 467	2,58%
Komercja	47 645	2,67%	Komercja	52 340	2,57%
Komercja	46 375	2,60%	Komercja	50 728	2,49%
Komercja	45 700	2,56%	Komercja	50 059	2,46%
Komercja	45 608	2,56%	Komercja	49 866	2,45%
Komercja	44 581	2,50%	Komercja	48 696	2,39%
Komercja	22 523	1,26%	Komercja	48 105	2,36%
Komercja	20 712	1,16%	Komercja	25 260	1,24%

Koncentracja ryzyka kredytowego w ujęciu geograficznym jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

W tysiącach zł / %

	31.12.2017		31.12.2016	
		%		%
Mazowieckie	930 269	52,1	1 031 949	50,8
Dolnośląskie	112 185	6,3	128 491	6,3
kujawsko-pomorskie	45 963	2,6	51 686	2,5
Lubelskie	38 154	2,2	39 951	2,0
Lubuskie	23 200	1,3	26 410	1,3
Łódzkie	22 097	1,2	22 683	1,1
Małopolskie	89 818	5,0	108 287	5,3
Opolskie	13 804	0,8	14 930	0,7
Podkarpackie	14 361	0,8	14 036	0,7
Podlaskie	24 981	1,4	26 493	1,3
Pomorskie	104 054	5,8	162 517	8,0
Śląskie	113 648	6,4	126 565	6,2
Świętokrzyskie	9 607	0,5	9 419	0,5
warmińsko-mazurskie	32 385	1,8	34 939	1,7
Wielkopolskie	146 262	8,2	160 843	7,9
zachodnio-pomorskie	61 795	3,5	72 763	3,6
Nierezydenci	2 193	0,1	2 350	0,1
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	100	2 034 312	100
Odsetki	42 309		37 519	
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270		-47 601	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815		2 024 230	

Koncentracja ryzyka kredytowego w ujęciu branżowym jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

W tysiącach zł / %	31.12.2017		31.12.2016	
		%		%
Osoby fizyczne	892 042	50,0	937 577	46,1
Obsługa nieruchomości	574 532	32,2	718 878	35,3
Handel	42 566	2,4	60 727	3,0
Transport i turystyka	135 455	7,6	158 796	7,8
Budownictwo	3 678	0,2	4 027	0,2
Produkcja	26 528	1,5	33 917	1,7
Edukacja, ochrona zdrowia, kultura i sport	4 141	0,2	5 167	0,2
Inna działalność usługowa	100 438	5,6	109 346	5,4
Rolnictwo	84	0,0	115	0,0
Samorządy lokalne	5 312	0,3	5 762	0,3
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	100	2 034 312	100
Odsetki	42 309		37 519	
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270		-47 601	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815		2 024 230	

Podstawowym elementem ograniczania strat kredytowych związanych z brakiem możliwości klientów do spłaty swoich zobowiązań wobec Banku są zabezpieczenia ustanawiane na etapie udzielania kredytu, a w niektórych przypadkach także w trakcie okresu kredytowania.

Nadrzędnym rodzajem stosowanych zabezpieczeń są hipoteki na kredytowanych nieruchomościach, przy których ustanawianiu Bank kieruje się m.in. następującymi zasadami:

- zabezpieczenia hipoteczne przyjmowane przez Bank muszą spełniać warunki określone w Ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz regulacjach nadzorczych skierowanych do banków hipotecznych,
- zabezpieczenia są przyjmowane tylko jako wsparcie kredytu i nie mogą być wykorzystane jako substytut zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań,
- wymagana jest poświadczona i dokładna wycena nieruchomości,
- przyjmowana wartość zabezpieczenia powinna odzwierciedlać jego wartość bankowo-hipoteczną oraz wartość rynkową, a częstotliwość wyceny powinna być adekwatna.

Dodatkowe, uzupełniające w stosunku do hipotek zabezpieczenia – w zależności od specyfiki transakcji kredytowej – obejmują m.in.:

- przeniesienie praw do polisy ubezpieczeniowej nieruchomości (ubezpieczenie budowy w okresie realizacji inwestycji i budynku po zakończeniu inwestycji) i deklaracja poddania się egzekucji Kredytobiorcy/Akcjonariuszy/Udziałowców/Poręczycieli,
- weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową,
- przeniesienie wierzytelności z bieżących i przyszłych kontraktów (w tym m.in. Kontraktu z GW, Inwestorem zastępczym, Umowy o zarządzanie)/ z obecnych i przyszłych wierzytelności Kredytobiorcy z umów najmu,
- kaucja/depozyt,
- upoważnienie do rachunku bieżącego Kredytobiorcy (pełnomocnictwo wraz z blokadą warunkową),
- przeniesienie wierzytelności z rachunku czynszowego wraz z upoważnieniem do tego rachunku (jeśli określona nieruchomość jest wynajmowana), zastaw rejestrowy (zwykły do czasu rejestracji) na prawach do wszystkich rachunków bankowych wraz z blokadą i nieodwołalnym pełnomocnictwem (blokada warunkowa do rachunku bieżącego),
- w odniesieniu do Spółek Specjalnego Przeznaczenia:
 - zastaw rejestrowy na wszystkich udziałach/akcjach Spółki,

- poręczenie udziałowców/akcjonariuszy Spółki,
- cesja praw z gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej dobrego wykonania (min. 5% wartości kontraktu z GW), z gwarancji zwrotu zaliczek,
- zastaw rejestrowy na aktywach Kredytobiorcy,
- rachunek „do zatrzymania” części płatności dla wykonawców (kwoty zatrzymane w wysokości min. 5% wartości kontraktu z GW),
- zabezpieczenie przekroczenia budżetu/pokrycie niedoboru gotówki w formie umowy wsparcia lub gwarancji korporacyjnej/poręczenia udziałowców/akcjonariuszy,
- ubezpieczenie od „spadku dochodów”,
- ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej,
- umowa podporządkowania z udziałowcami i pożyczkodawcami,
- cesja praw z wierzytelności z umów pożyczek,
- gwarancja obsługi odsetek/kredytu wystawiona przez udziałowców w fazie budowy/w fazie inwestycji,
- nieodwołalne pełnomocnictwo notarialne do zbycia nieruchomości do czasu prawomocnego wpisu hipoteki do KW.

Istotnym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym są również działania mające na celu minimalizowanie potencjalnych strat kredytowych związanych z mniejszą skutecznością przyjętych zabezpieczeń (w tym w wyniku spadku cen rynkowych nieruchomości) w sytuacjach, gdy Bank będzie zmuszony skorzystać z przyjętych zabezpieczeń.

Bank ogranicza to ryzyko m.in. poprzez ograniczenia w zakresie dopuszczalnego poziomu wartości LTV (Loan to Value - stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia na nieruchomości) w momencie udzielania kredytu (w szczególności uwzględniając wymagania rekomendacji „S” w tym zakresie). Poziom LTV jest także na bieżąco monitorowany w trakcie całego okresu kredytowania.

Bank przeprowadza także testy warunków skrajnych związanych z ryzykiem spadku cen rynkowych nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych.

Koncentracja ryzyka kredytowego pod względem typów nieruchomości zabezpieczających poszczególne ekspozycje jest przedstawiona w zestawieniu poniżej.

<i>W tysiącach zł / %</i>	31.12.2017		31.12.2016	
		%		%
Biura	201 394	11,3	223 907	11,0
Domy	500 657	28,1	573 341	28,2
Grunty	5 219	0,3	12 297	0,6
Hotele	225 422	12,6	259 326	12,8
Lokale mieszkalne	369 221	20,7	338 355	16,6
Magazyny	100 546	5,6	139 264	6,8
Obiekty gastronomiczne	4 559	0,3	4 826	0,2
Obiekty handlowe	303 639	17,0	397 799	19,6
Obiekty produkcyjne	9 402	0,5	10 971	0,5
Pozostałe	59 405	3,3	68 464	3,4
Administracja samorządowa*)	5 312	0,3	5 762	0,3
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 784 776	100	2 034 312	100
Odsetki	42 309		37 519	
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270		-47 601	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815		2 024 230	

*) kredyty udzielone administracji samorządowej nie są zabezpieczone nieruchomościami

Struktura organizacyjna w obszarze ryzyka kredytowego jest adekwatna do zakresu działalności Banku. W jej ramach istotną rolę odgrywa Komitet Kredytowy, który podejmuje decyzje kredytowe w ramach ustalonych kompetencji, opiniuje projekty decyzji kredytowych kierowanych do rozpatrzenia przez Zarząd Banku, wydaje rekomendacje działań, które należy podjąć w celu ograniczenia poziomu narażenia Banku na ryzyko kredytowe oraz monitoruje rzeczywisty poziom ryzyka.

Praktyki forbearance

Bank przez forbearance rozumie renegeccję lub zmianę warunków umowy kredytowej wynikającą z trudności finansowych dłużnika lub emitenta (restrukturyzacja). Przedmiotowe działania zmierzają do przywrócenia klientowi zdolności do obsługi kredytu oraz maksymalizacji efektywności procesów windykacyjnych. Ekspozycja kredytowa, na której zidentyfikowano udzielenie udogodnień forbearance jest uznawana za ekspozycję forborne. Zmiany warunków kredytowania powodujące uznanie ekspozycji kredytowej za ekspozycję forborne mogą dotyczyć m.in. takich warunków kredytowania jak: zmiany harmonogramu, redukcji wierzytelności, rozłożenia zadłużenia wymagalnego na raty, rozłożenia zaległości na raty.

W ramach procesu forbearance przeprowadzana jest analiza możliwości wywiązania się klienta z warunków forbearance (ocena zdolności kredytowej), a jego wyniki zależą od indywidualnej sytuacji klienta i transakcji i mogą polegać w szczególności na zmianie harmonogramu, rozłożeniu zadłużenia na raty oraz redukcji wierzytelności. W wyniku przeprowadzonych działań wierzytelność staje się niewymagalna.

Przeprowadzenie forbearance stanowi jedną z przesłanek utraty wartości i w konsekwencji wiąże się z przeprowadzeniem analizy pod kątem konieczności utworzenia odpisów aktualizacyjnych.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi regulacjami ekspozycja przestaje być uznawana za forborne gdy jednocześnie:

- po dokonaniu oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy uznano, iż nie spełnia ona już przesłanki zdarzenia default „pogorszenie się sytuacji ekonomiczno finansowej kredytobiorcy” (zgodnie z regulacjami Banku),
- od czasu uznania, o którym mowa w punkcie powyżej upłynął co najmniej dwuletni okres warunkowy,
- przez co najmniej połowę okresu warunkowego dokonywane były regularne spłaty kredytu,
- na koniec okresu warunkowego żadna z ekspozycji kredytobiorcy nie była przeterminowana o ponad 30 dni.

Struktura kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance jest przedstawiona w zestawieniu poniżej.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	1 827 085	2 071 831
w tym forbearance:	87 741	88 804
Przedsiębiorstwa	40 044	41 387
Osoby fizyczne	47 697	47 417
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom forbearance	-4 976	-5 184
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto forbearance	82 765	83 620

<i>W tysiącach zł</i>	Wartość kredytów		Zabezpieczenia***	
	2017	2016	2017	2016
Ekspozycje nieprzeterminowane*, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	38 030	28 766	42 977	32 721
Przedsiębiorstwa	24 142	18 077	27 457	20 707
Osoby fizyczne	13 888	10 689	15 520	12 014
Ekspozycje przeterminowane**, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	5 109	9 499	5 653	10 315
Przedsiębiorstwa	360	3 988	324	4 028
Osoby fizyczne	4 749	5 511	5 329	6 287
Ekspozycje, w przypadku, których nastąpiła utrata wartości	35 369	42 943	38 848	45 325
Przedsiębiorstwa	10 769	15 515	12 263	16 652
Osoby fizyczne	24 600	27 428	26 585	28 673
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	78 508	81 208	87 478	88 361
Odsetki	9 233	7 596	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	-4 976	-5 184	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	82 765	83 620	-	-

*bez opóźnień przekraczających 30 dni w spłacie kredytu

** z opóźnieniami w spłacie kredytu przekraczającymi 30 dni

*** wartość bankowo-hipoteczna nieruchomości ograniczona z góry przez wartość bilansową brutto

Poniższe zestawienie pokazuje zmianę wartości bilansowych kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance na początek i na koniec okresu.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Wartość bilansowa netto na początek okresu	83 620	63 661
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	763	-2 024
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	-10 463	-7 981
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	14 537	31 521
Inne zmiany/spłaty	-5 692	-1 557
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	82 765	83 620

Zestawienie kredytów i pożyczek udzielonych klientom według wartości brutto według stosowanych zmian warunków spłaty dla forbearance jest przedstawione w zestawieniu poniżej.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Redukcja wierzytelności	403	2 825
Rozłożenie zadłużenia wymagalnego na raty	23 648	24 229
Rozłożenie zaległości na raty (wprowadzenie harmonogramu spłaty)	6 092	6 352
Wymóg dokapitalizowania spółki	0	0
Zmiana harmonogramu	33 303	30 146
Zmiana formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące)	1 559	1 676
Inne	13 503	15 980
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	78 508	81 208
Odsetki	9 233	7 596
Odpisy z tytułu utraty wartości	-4 976	-5 184
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	82 765	83 620

Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 3 078 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła odpowiednio 3 083 tys. PLN).

Dodatkowe ujawnienia portfela walutowego

Walutowy portfel kredytowy Banku stanowił na koniec 2017 roku 52 % ogólnej wartości brutto portfela kredytowego (głównie w EUR – 26,4% i w CHF – 25,1%).

Ryzykiem dla Banku, jak również sektora bankowego, są plany w zakresie przewalutowania kredytów hipotecznych denominowanych i indeksowanych w walutach obcych.

Wartość bilansowa portfela kredytowego w podziale na waluty ekspozycji

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2017 r.

	Przedsiębiorstwa	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby fizyczne	Instytucje sektora publicznego
Wartość brutto ogółem	828 760	83 161	909 843	5 321
w tym zaangażowania w PLN	219 879	50 345	605 662	5 321
w tym zaangażowania w CHF	127 008	32 816	298 061	0
w tym zaangażowania w EUR	478 037	0	5 044	0
w tym zaangażowania w USD	3 836	0	1 076	0
Rezerwa ogółem	-23 055	-3 183	-26 031	-1
w tym zaangażowania w PLN	-22 461	-3 132	-23 076	-1
w tym zaangażowania w CHF	-310	-51	-2 950	0
w tym zaangażowania w EUR	-271	0	-5	0
w tym zaangażowania w USD	-13	0	0	0
Wartość netto ogółem	805 705	79 978	883 812	5 320

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2016 r.

	Przedsiębiorstwa	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby fizyczne	Instytucje sektora publicznego
Wartość brutto ogółem	1 012 412	99 520	954 128	5 771
w tym zaangażowania w PLN	232 023	53 633	558 026	5 771
w tym zaangażowania w CHF	174 962	45 887	388 504	0
w tym zaangażowania w EUR	600 604	0	6 099	0
w tym zaangażowania w USD	4 823	0	1 499	0
Rezerwa ogółem	-20 632	-3 415	-23 553	-1
w tym zaangażowania w PLN	-19 216	-3 217	-20 601	-1
w tym zaangażowania w CHF	-811	-198	-2 942	0
w tym zaangażowania w EUR	-592	0	-9	0
w tym zaangażowania w USD	-13	0	-1	0
Wartość netto ogółem	991 780	96 105	930 575	5 770

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej netto ze względu na utratę wartości i przeterminowanie

W tysiącach zł

31.12.2017 r.

	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
Wartość bilansowa netto ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości	436 045	482 805
0 dni	402 384	482 334
1-30 dni	20 071	237
31-60 dni	3 821	0
61-90 dni	6 683	0
powyżej 90 dni	3 086	234
Wartość bilansowa netto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości	18 529	0
0 dni	7 298	0
1-30 dni	935	0
31-60 dni	918	0
61-90 dni	2 026	0
powyżej 90 dni	7 352	0
Razem wartość bilansowa netto	454 574	482 805

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej brutto ze względu na LTV

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2017 r.

LTV	Przedsiębiorstwa		Przedsiębiorstwa indywidualne		Osoby fizyczne	
	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
0-50%	64 195	66 675	17 125	0	135 770	2 613
50%-80%	58 377	411 087	15 672	0	141 965	2 368
80%-100%	4 855	0	0	0	19 624	0
100%-120%	0	0	0	0	0	0
120%-150%	0	0	0	0	310	0
>150%	0	0	0	0	1	0
Razem	127 427	477 762	32 797	0	297 670	4 981
Odsetki	-419	275	19	0	391	63
Odpisy z tytułu utraty wartości	-310	-271	-51	0	-2 950	-5
Razem netto	126 698	477 766	32 765	0	295 111	5 039

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej brutto według lat udzielenia kredytu

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2017 r.

Rok udzielenia kredytu	Przedsiębiorstwa		Przedsiębiorstwa indywidualne		Osoby fizyczne	
	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
2000-2006	127 427	5 084	32 797	0	153 088	2 508
2007	0	0	0	0	28 623	0
2008	0	1 138	0	0	115 959	2 473
2009	0	4 644	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0
2012	0	43 833	0	0	0	0
2013-2017	0	423 063	0	0	0	0
Razem	127 427	477 762	32 797	0	297 670	4 981
Odsetki	-419	275	19	0	391	63
Odpisy z tytułu utraty wartości	-310	-271	-51	0	-2 950	-5
Razem netto	126 698	477 766	32 765	0	295 111	5 039

43) Ryzyko operacyjne

Bank definiuje ryzyko operacyjne jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

System zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego realizowany jest na wszystkich poziomach organizacyjnych Banku i jest stopniowo rozszerzany i rozwijany. W ramach zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego Bank m.in. gromadzi informacje na temat strat wynikających z ryzyka operacyjnego, monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego oraz limity strat, a także przeprowadza okresowo testy warunków skrajnych (analizy scenariuszy) i samoocenę ryzyka operacyjnego. Ponadto w Banku sporządzane są okresowe raporty dotyczące ryzyka operacyjnego. Bank posiada plan utrzymania ciągłości działania, który służy zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności w sytuacjach kryzysowych.

W 2017 r. w Banku wystąpiły zdarzenia operacyjne o łącznym wpływie na wynik finansowy Banku w kwocie ok. 34 tys. PLN (dotyczące kategorii kradzież i oszustwo w ramach rodzaju zdarzenia oszustwa zewnętrzne oraz kategorii relacje z pracownikami w ramach rodzaju praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy). Dodatkowo dotworzono rezerwę w kwocie ok. 68 tys. PLN dotyczącą zdarzeń przeszłych (w kategorii relacje z pracownikami w ramach rodzaju praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy).

Struktura organizacyjna w obszarze ryzyka operacyjnego jest dostosowana do zakresu działalności Banku. W jej ramach istotną rolę odgrywają Komitet Ryzyka Operacyjnego, który wydaje rekomendacje działań podejmowanych w celu ograniczenia poziomu narażenia Banku na ryzyko operacyjne oraz monitoruje poziom ryzyka, Oficer Ryzyka Operacyjnego (ORO) koordynujący proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz Oficerowie Linii Biznesowych wspierający ORO w ramach określonych obszarów działalności Banku.

W 2017 r. Bank kontynuował proces rozwoju systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w przy czym działania te nie miały istotnego wpływu na jakość i zakres procesów zarządzania przedmiotowym ryzykiem.

44) Ryzyko rynkowe

Bank definiuje ryzyko walutowe jako ryzyko poniesienia strat w pozycjach bilansowych i pozabilansowych spowodowanych zmianami kursów walutowych.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko walutowe poprzez kalkulację pozycji pierwotnych w walutach obcych i pozycji walutowej całkowitej Banku oraz obliczanie wartości narażonej na ryzyko walutowe (VaR FX) przy założeniu 99-proc. poziomu ufności oraz 1-dniowego okresu utrzymania pozycji w walutach obcych.

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania kursów walutowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR FX zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Bank kwartalnie dokonuje oceny wpływu gwałtownych zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku zgodnie z wewnętrzną metodologią przeprowadzania stres-testów. Wyniki analiz prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego Bank wyznacza wewnętrzne limity otwartych pozycji walutowych oraz limit VaR FX nałożony na miarę wartości zagrożonej oraz monitoruje ich przestrzeganie.

Rodzaj limitu	Limit 2017 (w tys. PLN)	31.12.2017*	Limit 2016 (w tys. PLN)	31.12.2016*
otwarta pozycja w CHF	2 000	36%	2 000	12%
otwarta pozycja w EUR	1 200	35%	1 200	16%
otwarta pozycja w USD	800	0,3%	800	73%
otwarta pozycja całkowita	4 000	28%	4 000	21%
VaR FX	75(dla VaR1d)	18%	75(dla VaR1d)	18%

*dane na temat otwartych pozycji walutowych oraz VaR FX prezentowane są wg stanu na ostatni dzień roboczy miesiąca tj. wg stanu na 29.12.2017 r. oraz 30.12.2016 r.

Bank stosuje instrumenty pochodne CIRS, SWAP, FX zabezpieczające ryzyko walutowe.

W 2017 r. nie wystąpiły istotne zmiany w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym.

45) Ryzyko stopy procentowej

Bank definiuje ryzyko stopy procentowej jako ryzyko zmniejszenia przychodów/zwiększenia kosztów finansowych (odsetkowych) lub/i zmniejszenie wartości ekonomicznej kapitału spowodowane niekorzystnymi zmianami rynkowych stóp procentowych (przesunięcie/zmiana nachylenia krzywej dochodowości) lub istotnej zmiany struktury terminowej (zapadalności/wymagalności/przeszacowania) pozycji wrażliwych.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko stopy procentowej poprzez kalkulację luki stopy procentowej, kalkulację wrażliwości wyniku odsetkowego (NII) na zmiany stóp procentowych o +/- 100 p.b., wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału (WEK) na zmiany stóp procentowych o 200 p.b. oraz poprzez obliczanie wartości narażonej na ryzyko stopy procentowej (VaR IR) przy założeniu 99-proc. poziomu ufności oraz 1-dniowego okresu utrzymania aktualnej struktury terminowej przepływów podlegających przeszacowaniu.

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania rynkowych stóp procentowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR IR zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Ponadto w okresach kwartalnych Bank przeprowadza stres-testy ryzyka stopy procentowej polegające na szacowaniu wpływu gwałtownych zmian rynkowych stóp procentowych na wynik finansowy i wartość portfela Banku. Wyniki obliczeń prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Bank określa lukę stopy procentowej w celu zobrazowania niedopasowania terminów przeszacowania (zmiany oprocentowania) aktywów z terminami przeszacowania zobowiązań. Luka stopy procentowej określana jest na podstawie pozycji netto (bez uwzględniania wartości odsetek).

Zaprezentowane poniżej raporty luki na stopę procentową (daty raportów: 31 grudnia 2017 r. oraz 31 grudnia 2016 r.) obejmują aktywa i zobowiązania odsetkowe (wartości nominalne czyli kwoty stanowiące podstawę naliczania odsetek), nie ujęto w nich transakcji pozabilansowych oraz funduszy własnych Banku.

W tysiącach zł

	31.12.2017						Razem
	Poniżej 1 m-ca	Od 1 do 3 m-cy	Od 3 m-cy do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	
Aktywa odsetkowe złotowe - wartość, w tym:	345 151	240 752	306 227	0	0	67 715	959 845
Portfel kredytowy ogółem	175 100	240 752	306 227	0	0	67 715	789 794
Papiery wartościowe	120 000	0	0	0	0	0	120 000
Pasywa odsetkowe złotowe - wartość	7 844	545 200	300 000	0	0	0	853 044
Luka PLN	337 307	-304 448	6 227	0	0	67 715	106 801
Aktywa odsetkowe w USD - wartość, w tym:	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Portfel kredytowy ogółem	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w USD - wartość	0	0	0	0	0	0	0
Luka USD	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Aktywa odsetkowe w EUR - wartość, w tym:	120 278	360 406	1 909	0	0	0	482 593
Portfel kredytowy ogółem	120 278	360 406	1 909	0	0	0	482 593
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w EUR - wartość	50 051	125 127	190 193	0	62 564	0	427 935
Luka EUR	70 227	235 279	-188 284	0	-62 564	0	54 658
Aktywa odsetkowe w CHF - wartość, w tym:	79 887	167 739	207 520	0	0	0	455 146
Portfel kredytowy ogółem	79 887	167 739	207 520	0	0	0	455 146
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w CHF - wartość	0	338 884	0	0	0	0	338 884
Luka CHF	79 887	-171 145	207 520	0	0	0	116 262
Luka w oprocentowaniu między aktywami, a pasywami	487 449	-236 029	26 048	0	-62 564	67 715	282 619

Luka na stopę procentową wskazuje na brak dopasowania kwot przeszacowywanych aktywów i zobowiązań w okresach do 1 roku ze względu na różnice w podstawie oprocentowania kredytów i ich finansowania oraz różnice w datach, w których następuje przeszacowanie. W ostatnim okresie tj. powyżej 5 lat wykazywane są ekspozycje kredytowe znajdujące się w stanie wymagalności, w przypadku których nie dochodzi do zmiany oprocentowania na skutek zmian rynkowych stóp procentowych.

W tysiącach zł

31.12.2016

	Poniżej 1 m-ca	Od 1 do 3 m-cy	Od 3 m-cy do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Aktywa odsetkowe zlotowe	300 899	224 193	302 714	102	0	72 823	900 731
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	171 115	224 193	302 714	102	0	72 823	770 947
Papiery wartościowe	118 200	0	0	0	0	0	118 200
Pasywa odsetkowe zlotowe	35 380	495 200	400 000	0	0	0	930 580
- wartość							
Luka PLN	265 519	-271 007	-97 286	102	0	72 823	-29 849
Aktywa odsetkowe w USD	255	5 507	769	0	0	0	6 531
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	29	5 507	769	0	0	0	6 305
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w USD	0	0	0	0	0	0	0
- wartość							
Luka USD	255	5 507	769	0	0	0	6 531
Aktywa odsetkowe w EUR	239 112	374 060	2 355	0	0	0	615 527
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	229 757	374 060	2 355	0	0	0	606 172
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w EUR	53 088	243 762	130 508	0	66 360	0	493 718
- wartość							
Luka EUR	186 024	130 298	-128 153	0	-66 360	0	121 809
Aktywa odsetkowe w CHF	102 200	227 232	275 967	0	0	0	605 399
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	102 200	227 232	275 967	0	0	0	605 399
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w CHF	0	391 144	0	0	0	0	391 144
- wartość							
Luka CHF	102 200	-163 912	275 967	0	0	0	214 255
Luka w oprocentowaniu między aktywami, a pasywami	553 998	-299 114	51 297	102	-66 360	72 823	312 746

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania rynkowych stóp procentowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR IR zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Bank kwartalnie dokonuje oceny wpływu gwałtownych zmian stóp procentowych na wartość portfela Banku zgodnie z wewnętrzną metodologią przeprowadzania stres-testów. Ocena otrzymanych wyników odbywa się poprzez odniesienie oszacowanej straty do aktualnej wysokości funduszy własnych Banku oraz określenie jej istotności z punktu widzenia potencjalnego zagrożenia płynności Banku. Wyniki analiz prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

W celu ograniczenia ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank wyznacza wewnętrzne limity nałożone na: miarę wartości zagrożonej (VaR IR), wrażliwość wyniku odsetkowego (NII) na zmiany stóp procentowych, wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału (WEK) na zmiany stóp procentowych oraz monitoruje ich przestrzeganie.

Wykorzystanie limitu VaR IR

Rodzaj limitu	Limit VaR 1d (w tys. zł)	31.12.2017	Limit VaR 1d (w tys. zł)	31.12.2016
VaR IR	400	20%	400	25%

Wykorzystanie limitu NII

Rodzaj limitu	Limit* 2017 (w tys. zł)	31.12.2017	Limit 2016 (w tys. zł)	31.12.2016
NII	3 468	54%	3 370	66%

* limit wyznaczany jako 10% wyniku odsetkowego Banku za rok poprzedni

Wykorzystanie limitu WEK

Rodzaj limitu	Limit* 2017 (w tys. zł)	31.12.2017	Limit 2016 (w tys. zł)	31.12.2016
WEK	6 401	8% (limitu)	6 212	10% (limitu)

* limit wyznaczany jako 2% Funduszy Własnych Banku

W 2017 r. nie wystąpiły istotne zmiany w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

46) Ryzyko płynności

Bank definiuje ryzyko płynności jako ryzyko związane z tym, iż Bank może okazać się niezdolny do wywiązywania się ze swych zobowiązań płatniczych (w formie wypłaty środków pieniężnych lub dostawy instrumentu finansowego), niezależnie od tego czy były one oczekiwane czy nieoczekiwane, bez narażenia wyników bieżącej działalności lub swej kondycji finansowej.

Odpowiedzialność za proces zarządzania ryzykiem płynności spoczywa na Zarządzie Banku wspieranym przez Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO), którego zadaniem jest wspieranie Zarządu Banku w zarządzaniu ryzykiem płynności. Bank wyodrębnia w strukturze organizacyjnej funkcje zarządzania i kontroli ryzyka przez podział kompetencji:

- Departament Emisji i Zarządzania Aktywami i Pasywami odpowiedzialny jest za zarządzanie ryzykiem płynności, dokonywanie transakcji, analizowanie płynności Banku,
- Departament Kontroli Ryzyka odpowiada za kontrolę ryzyka płynności oraz raportowanie o poziomie wykorzystania limitów i przekroczeniach limitów płynności.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko płynności poprzez:

- kalkulację i analizę wskaźników płynności krótkoterminowej w odniesieniu do wyznaczonych limitów,
- analizę luki skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych w odniesieniu do limitu płynności bieżącej,
- szczegółową analizę przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z terminów zapadalności aktywów i zobowiązań pozabilansowych otrzymanych oraz terminów wymagalności zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych udzielonych.

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank określa wewnętrzne miary ryzyka płynności krótkoterminowej, które stanowią: luka płynności bieżącej oraz wskaźniki płynności krótkoterminowej (1 miesięczny i 12 miesięczny) wyliczane dla poszczególnych przedziałów czasowych. Na ww. miary płynności Bank nakłada limity.

Bank analizuje płynność długoterminową poddając ocenie m.in. założone wolumeny poszczególnych pozycji bilansowych (w szczególności długoterminowych kredytów na

finansowanie nieruchomości) wynikające z planów sprzedażowych, ich faktycznej realizacji i Planu Finansowego Banku oraz bieżącą i prognozowaną dostępność instrumentów refinansowania.

Wewnętrzną miarą ryzyka płynności długoterminowej jest wskaźnik pokrycia, który wskazuje stopień finansowania kredytów długoterminowymi zobowiązaniami. Bank wylicza wskaźnik pokrycia dla wszystkich walut łącznie, dla walut obcych łącznie oraz dla poszczególnych walut w pasmach czasowych powyżej 1, 2, 3, 4 oraz powyżej 5 lat.

Na wskaźniki pokrycia Bank nakłada limity.

	Wskaźniki pokrycia na 31 grudnia 2017 r.					najwyższy niedobór w walucie oryginalnej (w tys.)	dopuszczalna kwota niedoborów w walucie oryginalnej* (w tys.)
	pow 1 Y	pow 2Y	pow 3Y	pow 4Y	pow 5Y		
LIMIT	0,90	0,90	0,90	*	*	-	-
Łącznie	1,20	1,24	1,12	0,72 (0,65)	0,64 (0,50)	-	-
FCY***	1,02	0,99	1,08	0,96 (0,90)	1,02 (0,85)	-	-
CHF	0,99	0,98	0,97	0,97 (0,90)	0,97 (0,85)	-	-
EUR	1,15	1,05	1,85	0,95 (0,90)	1,35 (0,85)	-	-
USD**	0,00	0,00	0,00	0,00 (0,90)	0,00 (0,85)	1 144	5 000
PLN	1,16	1,21	1,02	0,77 (0,65)	0,58 (0,50)	-	-

* limity ustalone w zależności od wskaźnika, wartości limitów dla poszczególnych wskaźników zostały wykazane w nawiasach

**dla USD obowiązuje dopuszczalny maksymalny niedobór zobowiązań w stosunku do wyznaczonych limitów dla wszystkich okresów; poziom dopuszczalnego maksymalnego niedoboru w USD został uzgodniony z Pionem Zarządzania Ryzykiem podmiotu dominującego

*** dla FCY (waluty obce łącznie) dopuszczalne jest utrzymywanie wskaźników poniżej wyznaczonych limitów, jeżeli faktyczny poziom tych wskaźników wynika z dopuszczalnego niedoboru zobowiązań określonych w USD

Zgodnie z wymaganiami wynikającymi z Uchwały 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności Bank dokonuje codziennej kalkulacji nadzorczych miar płynności. Na nadzorcze miary płynności nałożone są limity / normy nadzorcze. W roku 2017 wszystkie nadzorcze miary płynności krótkoterminowej i długoterminowej kalkulowane w Banku osiągały wartości powyżej wyznaczonych norm.

Bank dokonuje codziennej kalkulacji wskaźnika LCR – dla każdego dnia wartość wskaźnika kształtowała się powyżej obowiązujących limitów nadzorczych i wewnętrznych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wskaźnik ten, przy założeniu zerowej wagi dla pozabilansowych zobowiązań kredytowych (zgodnie z pismem KNF z dnia 19 stycznia 2016 roku) wynosił 254 099% (na dzień 31 grudnia 2016 wartość wskaźnika LCR przy analogicznym założeniu wynosiła 431%).

Uzupełnieniem pomiaru płynności są testy warunków skrajnych, służące do oceny narażenia na ryzyko płynności oraz maksymalnego zapotrzebowania na źródła finansowania przy wystąpieniu założonych scenariuszy. Testy warunków skrajnych obejmują scenariusze kryzysu wewnętrznego, kryzysu rynkowego oraz scenariusze łączone i uwzględniają w szczególności zmiany kursów walutowych, pogorszenie jakości portfela kredytowego Banku oraz wpływ scenariuszy na aktywa i pasywa Banku.

Najistotniejsze źródła finansowania aktywów Banku stanowią, emisje własnych dłużnych papierów wartościowych (listów zastawnych). Agencja ratingowa Fitch Ratings w 2017 roku utrzymała rating „A” dla hipotecznych listów zastawnych wyemitowanych przez Bank, który został nadany w dniu 2 grudnia 2010 r. Rating Banku został natomiast utrzymany na poziomie A-.

Zapadalność finansowych aktywów i wymagalność finansowych zobowiązań według czasu pozostającego na dzień bilansowy do umownej zapadalności/wymagalności

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2017 r.

	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Utrata wartości
Aktywa						
Kasa i środki w Banku Centralnym	50 050	0	0	0	0	0
Należności od banków	11 110	0	0	0	0	0
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	110	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0	0	6 694	833	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	125 364	15 738	99 393	637 709	906 572	-9 961
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	15 136	0	0	45 485	59 679	0
Pozostałe aktywa	2 079	0	0	0	906	0
Razem aktywa	203 849	15 738	99 393	689 888	967 990	-9 961
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec banków	0	0	67 123	338 884	0	60
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	11	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	1 392	0	1 546	0	0
Zobowiązania wobec klientów	0	43	1 003	760	7 494	339
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	41 705	0	1 012 633	149 630	7 339
Pozostałe zobowiązania i kapitały	6 836	0	0	0	330 099	0
Razem zobowiązania i kapitały	6 847	43 140	68 126	1 353 823	487 223	7 738
Luka okresowa	197 002	-27 402	31 267	-663 935	480 767	-17 699
Luka skumulowana		169 600	200 867	-463 068	17 699	
Zobowiązania pozabilansowe						
Zobowiązania do udzielenia kredytów	0	51 101	720	317	0	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wpływ	30 497	52 095	0	1 277 063	501 415	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wypływ	30 389	53 508	0	1 277 203	501 415	0

W powyższej tabeli zaprezentowano przepływy z tytułu instrumentów pochodnych rozliczanych w kwotach brutto (CIRS, FX swap i FX forward).

Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i zobowiązań wynika w głównej mierze z długoterminowego charakteru działalności kredytowej Banku. W celu minimalizacji ryzyka z tym związanego Bank pozyskuje zobowiązania długoterminowe w postaci zobowiązań kredytowych wobec podmiotów finansowych Grupy Kapitałowej oraz poprzez emisje hipotecznych listów zastawnych, wykonuje analizy i dokonuje pomiaru płynności długoterminowej oraz monitoruje możliwości odnowienia posiadanych zobowiązań.

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2016 r.

	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Utrata wartości
Aktywa						
Kasa i środki w Banku Centralnym	11 564	0	0	0	0	0
Należności od banków	29 109	0	0	0	0	0
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	604	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0	0	4 842	1 533	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	125 434	18 017	128 369	737 897	1 024 595	-10 082
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	0	0	0	84 047	34 716	0
Pozostałe aktywa	1 832	0	0	0	1 023	0
Razem aktywa	168 543	18 017	128 369	826 786	1 061 867	-10 082
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec banków	26 972	0	111 042	391 144	0	71
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	58	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0	20 937	21 355	0	0
Zobowiązania wobec klientów	97	0	94	1 780	7 995	319
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	0	149 907	925 943	199 556	7 313
Pozostałe zobowiązania i kapitały	5 793	0	0	0	323 124	0
Razem zobowiązania i kapitały	32 920	0	281 980	1 340 222	530 675	7 703
Luka okresowa	135 623	18 017	-153 611	-513 436	531 192	-17 785
Luka skumulowana		153 640	29	-513 407	17 785	

Zobowiązania pozabilansowe	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Utrata wartości
Zobowiązania do udzielenia kredytów	282	2 322	1 162	1 582	0	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wpływ	74 202	0	90 383	821 282	594 242	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wypływ	73 641	0	111 167	842 375	594 242	0

Bank utrzymuje nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości łatwo zbywalnych aktywów płynnych. Wartość nadwyżki powiązana jest z kwotą bieżącej ekspozycji kredytowej Banku i obejmowała według stanu na 31.12.2017 obligacje skarbowe w łącznej kwocie nominalnej 120 mln PLN (118,2 mln PLN wg stanu na 31.12.2016), z których 35 mln PLN znajdowało się w rejestrze zabezpieczenia listów zastawnych (z czego 20 mln PLN stanowiło bufor płynności na pokrycie odsetek od listów zastawnych przypadających do wypłaty w okresie kolejnych 6 miesięcy i nie wchodziło do podstawy emisji listów zastawnych), zaś 0,8 mln PLN zostało zablokowane pod Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Bank posiada program emisji hipotecznych listów zastawnych do łącznej wartości nominalnej 2 mld zł. Prospekt programu został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 24 sierpnia 2010 r. W ramach programu Bank przeprowadził dotychczas 10 emisji hipotecznych listów zastawnych w PLN na łączną kwotę 1 070,2 mln zł oraz 6 emisji hipotecznych listów zastawnych w EUR na łączną kwotę 86,5 mln EUR, z których na rok 2017 przypadają 2 emisje listów zastawnych w PLN na łączną kwotę 100 mln PLN oraz wykup jednej emisji listów zastawnych w PLN na kwotę 150 mln PLN. Według stanu na 31.12.2017 łączna wartość nominalna wyemitowanych w ramach programu listów zastawnych wynosi 845,2 mln PLN oraz 86,5 mln EUR.

Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka podejmowanego przez Bank (mierzony za pośrednictwem wymogów kapitałowych) może zostać pokryty posiadanym kapitałem (mierzonym przez fundusze własne) w określonym horyzoncie czasowym.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności:

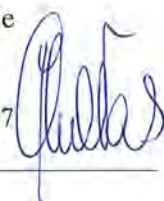
- określanie ryzyka (wymogów kapitałowych) i zapotrzebowania na kapitał,
- określanie i monitoring aktualnych bieżących wymogów odnośnie minimalnych wskaźników i buforów kapitałowych, narzucanych przez regulacje prawne oraz rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego,
- określanie i monitoring wysokości funduszy własnych pokrywających zapotrzebowanie na kapitał,
- przeprowadzanie cyklicznych testów warunków skrajnych dla wymogów kapitałowych,
- prowadzenie polityki dywidendowej w oparciu o przepisy ustawowe i prognozy wskaźników kapitałowych,
- określanie planów awaryjnych oraz planów ochrony kapitału.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych obowiązującym począwszy od 1 stycznia 2014 r. (dalej: Rozporządzenie CRR).

Z dniem 1 stycznia 2016 roku zaczęły obowiązywać przepisy Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1934, z późn.zm.) wprowadzające w życie dodatkowe bufony kapitałowe, które banki zobowiązane są utrzymywać zachowując poziom funduszy własnych na poziomie odpowiednio wyższym niż wynika to z regulacji CRR oraz rekomendacji i domiarów kapitałowych narzuconych przez KNF.

Ustawa przewiduje cztery dodatkowe bufony kapitałowe:

- **bufor zabezpieczający** (artykuł 19 Ustawy, z uwzgl. okresów przejściowych w art. 84 Ustawy) który dla okresu od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2017 wynosi dla wszystkich banków 1,25%, po czym po roku 2017 bufor ten będzie stopniowo powiększany aż do poziomu 2,5% obowiązującego od 1 stycznia 2019 roku,
- **bufor antycykliczny** (określany przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia publikowanego na stronie internetowej NBP – zgodnie z art.21 Ustawy) z założenia mający za zadanie niwelować ryzyko cyklu kredytowego i nadmiernego wzrostu akcji kredytowej w gospodarce narodowej, z uwzględnieniem specyfiki polskiej gospodarki i systemu finansowego, który w chwili obecnej wynosi 0% natomiast może zostać podniesiony przez MF maksymalnie do progu 2,5%,
- **bufor instytucji o znaczeniu systemowym** (określany przez KNF - zgodnie z art.33 i 34 Ustawy) który nie ma zastosowania wobec spółek zależnych a jedynie wobec większych instytucji skupiających pod sobą mniejsze spółki, i którego stosowanie opiera się na takich kryteriach jak wielkość grupy kapitałowej, wzajemne powiązania danej grupy z systemem finansowym, zastępowalność usług lub infrastruktury finansowej zapewnianych przez daną grupę, złożoność danej grupy oraz transgraniczność działalności danej grupy; w chwili obecnej bufor ten wynosi 0% natomiast w momencie jego ustanowienia może przyjąć wartość nie mniejszą niż 1% i nie większą niż 3,5%,
- **bufor ryzyka systemowego** (określany przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia publikowanego na stronie internetowej NBP - zgodnie z art.47 Ustawy) z założenia mający za zadanie niwelować ryzyko zakłóceń w funkcjonowaniu systemu finansowego i gospodarki narodowej, oraz który w momencie jego ustanowienia może przyjąć wartość nie mniejszą niż 1% oraz nie większą niż 5%. Bufor ten do dnia 31 grudnia 2017 roku wynosił 0%, natomiast od dnia 1 stycznia 2018 roku wynosić będzie 3%.

Ponadto KNF nałożył na Bank dodatkowy indywidualny wymóg kapitałowy wynoszący wg stanu na 31.12.2017 roku 0,59% (w tym 0,44% dla kapitału Tier I).

Bank analizuje zależności pomiędzy bazą kapitałową, a ponoszonym ryzykiem, w taki sposób, aby zapewnić wystarczający poziom kapitałów własnych w celu pokrycia ponoszonego przez Bank istotnego ryzyka działalności z uwzględnieniem sytuacji obecnej oraz oczekiwań dotyczących przyszłości.

Kapitał własny Banku nie może być niższy:

- od regulacyjnego wymogu kapitałowego
- od kapitału wewnętrznego wyliczonego według własnej metodologii

Procesy wewnętrzne Banku zapewniają przestrzeganie tej zasady.

W 2017 roku oraz na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 roku Bank spełniał wszystkie wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

47) Fundusze własne

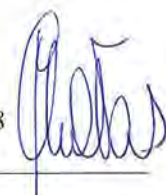
Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych Tier I. W Banku nie są identyfikowane elementy dodatkowego kapitału Tier I oraz funduszy uzupełniających Tier II.

W skład funduszy podstawowych Tier I wchodzi:

- 1) **instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I** – dotyczą jedynie kapitału zakładowego Banku i ich wartość wykazana jest zgodnie ze statutem według wartości nominalnej. Liczba akcji razem wynosi 2 230 sztuk, wszystkie akcje są akcjami zwykłymi w całości opłaconymi, o wartości nominalnej jednej akcji wynoszącej 100 tys. zł.,
- 2) **skumulowane inne całkowite dochody** – definiowane zgodnie z MSR, prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych,
- 3) **kapitały rezerwowy i zapasowy** - w rozumieniu standardów rachunkowości kapitał rezerwowy oraz kapitał zapasowy stanowiące dodatkowy składnik kapitału na pokrycie nieprzewidzianych strat, utworzony na bazie części zatrzymanego wyniku finansowego, osiągniętego w latach ubiegłych,
- 4) **fundusze ogólnego ryzyka bankowego** - stanowiący wydzieloną część kapitału rezerwowego.

Fundusze podstawowe Tier I pomniejszane są o:

- 1) **wartości niematerialne i prawne** - odpowiadające ich wartości wykazanej w aktywach Banku oraz uwzględniające przewidywane dla nich na podstawie regulacji CRR i rekomendacji KNF wagi i okresy przejściowe oraz wartość rezydualną wynikającą z zapisów regulacji CRR,
- 2) **rezerwę odzwierciedlającą wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych** – nie są włączane do żadnego elementu funduszy własnych, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia CRR,
- 3) **niezrealizowane zyski lub straty na instrumentach wycenianych według wartości godziwej** - wraz z zastosowaniem przewidywanych dla nich na podstawie regulacji CRR i rekomendacji KNF wag i okresów przejściowych,
- 4) **aktywa z tytułu podatku odroczonego oparte na przyszłej rentowności** - z zastrzeżeniem uwzględnienia progowych wyłączeń dotyczących odliczeń od pozycji kapitału podstawowego Tier I, zgodnych z zapisami CRR.

Poniższe zestawienie przedstawia fundusze własne Banku wraz z poszczególnymi elementami składowymi wg stanu na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku. Dodatkowo w poniższym zestawieniu zostały zaprezentowane referencje do not w sprawozdaniu finansowym.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	31.12.2017	31.12.2016
Fundusze Własne			
I. Kapitał Tier I, w tym:		320 075	310 619
1. Kapitał Podstawowy Tier I, w tym:		320 075	310 619
- instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	26	223 000	223 000
- skumulowane inne całkowite dochody	26	4 924	3 723
- kapitał zapasowy	26	73 079	64 358
- kapitał rezerwowy	26	17 222	17 222
- fundusze ogólne ryzyka bankowego	26	6 100	6 100
- korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	26	-4 013	-3 656
- inne wartości niematerialne i prawne	18	-54	-34
- inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	26	-183	-94
2. Kapitał Dodatkowy Tier I		0	0
II. Kapitał Tier II		0	0
Fundusze własne (I + II)		320 075	310 619

48) Wymogi kapitałowe

Wg stanu na 31.12.2017 r. Bank wyliczał wymogi kapitałowe dla następujących rodzajów ryzyka:

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka rynkowego – metodą podstawową.

Poniższe zestawienie przedstawia wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych ryzyk wg stanu na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Wymogi kapitałowe		
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	130 259	142 123
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	0	0
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	5 191	5 276
Całkowity wymóg kapitałowy	135 450	147 399
Łączne fundusze (Tier I + Tier II)	320 075	310 619
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	18,90%	16,86%
Współczynnik kapitału Tier I (%)	18,90%	16,86%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,90%	16,86%

Na dzień 31 grudnia 2017 roku największą część całkowitego wymogu kapitałowego Banku stanowił wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego na który składały się następujące pozycje:

- wymóg kapitałowy z tytułu ekspozycji bilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 128 210 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych oraz transakcji pozabilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 2 048 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu instrumentów pochodnych w kwocie 1 tys. zł.

Poniższe zestawienie przedstawia strukturę ekspozycji ważonych ryzykiem z tytułu według klas ekspozycji na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

<i>W tysiącach zł</i>		31.12.2017		31.12.2016	
Klasa ekspozycji	Ekspozycje ważone ryzykiem	%	Ekspozycje ważone ryzykiem	%	
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków					
1 centralnych	0	0,0	864	0,1	
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz					
2 lokalnych	1 064	0,1	1 154	0,1	
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego					
3	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje wobec wielostronnych banków					
4 rozwoju	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych					
5	0	0,0	0	0,0	
6 Ekspozycje wobec instytucji	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw					
7	25 031	1,5	38 934	2,2	
8 Ekspozycje detaliczne	130 114	8,0	220 849	12,4	
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach					
9	1 124 888	69,10	1 178 393	66,3	
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań					
10	344 471	21,1	333 899	18,8	
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem					
11	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych					
12	0	0,0	0	0,0	
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne					
13	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę					
14 kredytową	0	0,0	0	0,0	
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego					
15 inwestowania	0	0,0	0	0,0	
16 Ekspozycje kapitałowe	0	0,0	0	0,0	
17 Inne pozycje	2 666	0,2	2 449	0,1	
Razem	1 628 234	100,0	1 776 542	100,0	

49) Kapitał wewnętrzny

Dla potrzeb zarządzania kapitałem Bank dokonuje identyfikacji wszystkich ryzyk występujących w jego działalności, sporządza ocenę ich istotności, a także wylicza i utrzymuje kapitały ekonomiczne lub buforów kapitałowe na ich pokrycie zgodnie z wewnętrznymi obowiązującymi regulacjami zatwierdzonymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Wg stanu na dzień 31.12.2017 roku Bank utrzymywał kapitał wewnętrzny na pokrycie następujących rodzajów ryzyk:

- ryzyko kredytowe FILARA 1
- ryzyko rezydualne
- ryzyko walutowe
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej
- ryzyko operacyjne
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych
- ryzyko modeli

a ogólna wartość kapitału wewnętrznego – stanowiącego sumę kapitałów ekonomicznych i buforów kapitałowych wyniosła 155 565 tys. zł na 31 grudnia 2017 roku (na 31.12.2016 roku wartość ta wynosiła 167 333 tys. zł).

50) Dźwignia finansowa

Wskaźnik dźwigni finansowej został skalkulowany jako miara kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem CRR z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Poniższe zestawienie przedstawia kalkulacje wskaźnika dźwigni finansowej na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017	31.12.2016
Pozycje pozabilansowe	26 069	2 674
Instrumenty pochodne	110 236	94 589
Inne ekspozycje z księgi bankowej	1 966 266	2 191 668
Odliczona kwota aktywów – kapitał Tier I: w pełni wprowadzona definicja	-4 067	-3 690
Odliczona kwota aktywów – kapitał Tier I: definicja przejściowa	-4 250	-3 784
Razem ekspozycje – przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier I	<u>2 098 504</u>	<u>2 285 241</u>
Razem ekspozycje – przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier I	<u>2 098 321</u>	<u>2 285 147</u>
Fundusze własne: w pełni wprowadzona definicja	320 258	310 712
Fundusze własne: definicja przejściowa	320 075	310 619
Wskaźnik dźwigni finansowej: definicja w pełni wprowadzona	<u>15,26%</u>	<u>13,60%</u>
Wskaźnik dźwigni finansowej: definicja przejściowa	<u>15,25%</u>	<u>13,59%</u>

W celu pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej Bank regularnie oblicza poziom wskaźnika dźwigni finansowej.

Przy zarządzaniu ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej Bank wykorzystuje narzędzia planowania (budżetowania) i zarządzania aktywami i pasywami takie jak:

- przygotowywanie planów rocznych i długoterminowych,
- bieżące monitorowanie i kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Bank ogranicza ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez:

- planowanie odpowiedniej struktury kapitałów,
- planowanie rozwoju aktywów i pasywów (w tym na podstawie analiz niedopasowania aktywów i pasywów),
- analizę negatywnych scenariuszy w ramach testów warunków skrajnych,
- system limitów wskaźnika nadmiernej dźwigni finansowej.

W 2017 roku Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego monitorował wskaźnik dźwigni w celu ustalenia minimalnego wymogu. Wstępne minimum wymogu jest ustalone na poziomie 3%, co oznacza, że Bank ma wskaźnik dźwigni ponad 5-krotnie powyżej wymaganego aktualnie minimum.

PODPISY
Zarząd Banku

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
12-02-2018	Tomasz Mozer	Prezes Zarządu	
12-02-2018	Agata Kwaśniak	Członek Zarządu	
12-02-2018	Krzysztof Puchalski	Członek Zarządu	
Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych			
12-02-2018	Ilona Chałas-Głąb	Główny Księgowy	